

**17 Kasım 2007
tarihinde Seçimler**

**Kosova yurttaşları için elektronik
hizmetlerin geliştirilmesi**

17 Kasım 2007 tarihinde Seçimler

17 Kasım 2007 tarihinde Kosova seçimlere gidiyor. GSÖT siyasi partilerle ve Birlik Timi'yle danışarak Kosova Meclisi, Belediye Meclisi ve belediye başkanları seçimleriyle ilgili yasal çerçeveyi ve seçimler tarihini belirledi.

Birçok kişni beklentisi ve ilgisi üzerine açık listeli seçimler düzenlenecektir. Halk, Mecliste yer alacak kişileri verecekleri oylarla belirleyecektir. Çoğunluk siyasi partilerine Meclise girmek için 5%'lik oranı tanıtılacak ve ayrıca Kosova Meclis üyelerinin 30%' kontenjanı kadın parlamenterlere tahsis edilecektir. Diğer bir yenilik ise direkt olarak belediye başkanının seçilmesidir, ayrıca gerektiği takdirde başkanın seçilmesinde ikinci tur seçimlerine de gidilecektir.

Önümüzdeki aylar içerisinde Kosova statüsünün belli olacağı hassas dönemden önce yoğun bir şekilde siyasi partilerin seçim kampanyaları beklenmektedir. Temas Gurubu tarafından seçilen ve ABD, AB ve Rusya temsilcilerinden oluşturulan troyka müzakere gurubu, Kosova ve Sırbistan temsilcileriyle görüşmektedir ve görüşmelerle ilgili raporu 10 Aralık 2007 tarihinde BM GS Sn. Ban Ki-Moon'a sunulması beklenmektedir.

Seçimlerle ihtimaliyle Kosova statü sürecinin engellenmediğini düşünerek, seçimler düzenlenecek ve Kosova demokratik kurumlarının görevi yenilenecektir.

Meclisin ikinci görev süresi sona yaklaştığından dolayı (2004-2007) her kişi elde edilen ilerleme ve kurumsal gücü değerlendirebilir. Meclis komisyonları çok iyi örgütlenmiş durumda, ve birçok kamu toplantısı düzenlemişlerdir, hükümet çalışmalarını bilhassa sorular ortaya atarak gözlemlemek konusunda ilerleme kaydetmişlerdir, ve netice olarak Meclis'in iç örgütlenmesi çalışmaları daha etkin bir hale gelmiştir. Meclis, kanunları gözden geçirme ve onaylama konusunda ilerlemeler kaydetmeye devam etmektedir.

ASİ Bülteninin bu sayısı Ekonomi ve Maliye Bakanı Haki Shatri ile yapılan söyleşide 2008 yılının bütçesi sürecinde meydan okumalarını içermektedir. Diğer bir söyleşide ise Meclis Milletvekili Genc Gorani, Enformasyon İletişim Teknolojisinin (EİT) kamu sektöründe kullanılması ve yurttaşlara olan etkisini dile getirmektedir. AGİT 50. gözleme raporunu yayınlamıştır ve raporda Meclis çalışmalarının artırılması için ileri sürülmeleri gereken sorunları vurgulamaktadır.

Meclisin ikinci görev süresi esnasında ASİ Bülteni'ne katkı sunanlara teşekkür ederek ve ilerde çıkacak olan sayılar için yorum ve fikirlerinizi göndermenizi davet ediyoruz.

*Franklin De Vrieze,
Meclise Destek Girişimi Koordinatörü.*

17 Kasım 2007 tarihinde Seçimler	2
Kosova yurttaşlarına değin Elektronik Hizmetlerinin geliştirilmesi	3
Kosova statüs sürecinin sonuçlanmasına değin alternatif bir yol	4
Yansıma Zamanı	6
2008 yılı Kosova Konsolide Bütçesi: Bütçe Sirküleri Enformasyonu ve Meydan Okumalar	8
AGİT, Meclis ile ilgili 50. Raporu yayınladı	10
Milletvekili, milletvekili olmalı!?	11
Olgunluk gösterilmeli	12
İnsani Gelişme Raporu – insanlara daha yakın	14
UDE - NDI Müdürü Carlo Binda, hoşgeldiniz	15
Kosova parlamenterleri NATO Parlamento Asamblesinde	16
Kosova Meclisi – Meclis üyelerinin görüşü	17
Sistematik ve koordine edilmiş olan bir yasa tasarlamasının temin edilmesinde kapasitenin güçlendirilmesi	18
Kosova Meclisi'nde stajyer olarak altı aylık tecrübelerim	19

Kosova yurttaşları için elektronik hizmetlerin geliştirilmesi: Kosova'da Enformasyon İletişim Teknolojisi (EİT) siyaseti

Estonya ziyaretinde bulunan Kosova Meclisi delegasyonu üyesi Sn . Genc Gorani, ile söyleşi

10 - 17 Haziran 2007 tarihleri arasında Meclis üyeleri, IT teknisyenleri ve kademli Hükümet görevlilerinden oluşan Kosova Meclisi ile Hükümeti delegasyonu Estonya'ya bir etüd ziyaretinde bulundu. Bu ziyaretin amacı, Estonya kamu sektöründe Enformasyon İletişim Teknolojisinin uygulanmaları hakkında yerinde bilgiler edinmektir. Ziyaret Estonya Dış İşleri Bakanlığı tarafından örgütlenmiş, e-devlet Akademisi tarafından gerçekleştirilmiş ve AGİT Kosova Misyonu tarafından destek görmüştür.

ASI: Sn Gorani siz kamu sektöründe Enformasyon İletişim Teknolojisi siyaseti için daha fazla öğrenmek amacıyla Estonyayı ziyaret eden delegasyonda üye idiniz. Estonya yurttaşlarına sunulan ICT hizmetleri nelerdi?

Genc Gorani: Estonya yurttaşlarına sunulan ICT hizmet ('elektronik hizmet') türü kabarıktı ve kamu hizmetlerinin büyük bir kısmını kapsamaktadır. Örnek olarak: Sivil kayıtlar ya da mülk kayıtları (Kadastro ve kentsel kayıtlar) gibi administratif kayıtlar ile ilgili tazdiknamelerin yayınlanması, eğitim ile ilgili kayıtlar olduğu gibi sosyal ve sağlık sistemine ilişkin kayıtlar bunlar arasında yer almaktadır. Aynı zamanda 'elektronik noter' sisteminin var olduğunu belirtmek isterdim bu sitem mal

transaksiyonlarına ait. Estonya yurttaşları kendi vergilerini her yerden ve vakit kaybetmeden küçük bir masraf ile yüksek bir efikasite ile internet yoluyla beyan ve ödeme olanağına sahip. Estonya vergi idaresi beş gün içerisinde Estonya yurttaşlarına cevap yazmaktadır. Öyle ki Estonya yurttaşlarının % 95'inin bu şekilde vergilerini ödemeleri anlamlı bir şeydir.

ASI: Kosova'da bu hizmetlerin hangileri temin edilebilir?

GG: Şu anda Kosova yurttaşlarına bu hizmetlerin hiçbiri temin edilmiş değildir. Kosova idaresi tarafından bu alanda çok az şey yapılmış bulunmaktadır. Diğer yandan bunu gerçekleştirilmesi için bazı yatırımların yapılması gerekir. Bunu dediğim zaman yurttaşlar tarafından en çok

aranılan hizmetlerden biri olan sivil kayıtları kastetmekteyim.

ASI: Bu fikirler (Estonya pratikleri) Kosova'da gerçekleşirse yurttaşlar ne gibi kazançlar elde ederdi?

GG: Kosova'da Estonya pratiğinin gerçekleştirilmesi nin en önemli kazançlarından biri Kosova idaresi ile idaresinin düzenlenmesi olacaktır. Yurttaş açısından onların sivil statüsü ve mall varlığı, mahkeme olayları idaresini ve başka hizmetler daha ayan, güvenli ve daha etkili olabilir. Yurttaşların bu administratif belgelere daha kolay erişimi temin edildiğine göre onların doğrudan doğruya bu hizmetlerden kazançlı çıkmaları sağlanacaktır. Bireysel dokümanların yayınlanmasında idaresinin

saygı göstermesi gereken görevlerin çoğu büyük çabaları ve zamanı gerektirmektedir. Elektronik hizmetler yoluyla onların birkaç dakika içerisinde yapılması mümkün. Örnek olarak bir dilekçenin verilmesi için ilgili daireye gitme gerekmemektedir. Bu özellikle diasporada/ dış ülkelerde yaşayan yurttaşlar açısından önemlidir. Bu sayede, aynı zamanda yasa kurallarının gerçekleştirilmesi temin edilmiş olur. Çünkü bugün idarede modern teknolojinin etkili bir şekilde kullanılmaması birçok yasanın gereken şekilde uygulanmaması demektir.

ASI: Bu fikirlerin gerçekleştirilmesi için herhangi bir yasal esas var mıdır?

GG: Estonya'da bulunduğumuz süre içerisinde yapmış olduğumuz görüşmeler sırasında ev sahipleri bize sürekli olarak bu digitalleşme sürecinin Estonyada bu alanda kaydedilen başarının kilitselelemlerinden biri olduğunu belirttiler. Somut bir gerçekleştirme için yasal enfastrüktür bir koşuldur. Kosova'da elektronik hizmetlerin kurulması ve gerçekleştirilmesi için gerekli olan yasal esaslar yok. Bizim Kosova Meclisi tarafından kabul edilen Cyber Suçlarına değin CoE Konvansiyonu gibi hükümet düzeyinde bazı evraklarımız var. Ama maalesef bu yeterli değildir. Uygulanabilir temel yasal enfa-

stüktürün kabul edilmesi için en azından bir yılın gerektiği değerlendirilmiştir: yapılması gerekli olan daha çok işler vardır.

ASI: Kosova Meclisi üyesi olarak Kosova'ya ait olan ITC sisteminin kurulması için başlatabileceğiniz somut adımlar nelerdir?

GG: Kosova Meclisi üyesi ve ITC'de profesyonel bir görgüye sahip olan bir kişi olarak, Kosova Meclisi, daha doğrusu Komisyon çalışmalarında ITC'nin tanımına katkıda bulunabilirim. ORA programının bir parçası olan ICT siyasetinin tasarımcılarından biri olarak onların yasallaştırılmasının tam zamanı olduğunu düşünüyorum. Estonya'ya yapmış olduğumuz etüd ziyaretinden sonra bu alanda yapılacak olan yatırımlardan Kosova'nın kazançlı çıkacağını inanmaktayım. İyi hazırlanmış olan bir program Kosova yurttaşlarının yaşamını oldukça düzeltilmiş olacaktır. Yerel ile merkezi seçimlerin bu yıl içerisinde yapılması göz önünde bulundurularak yurttaşlarımıza gerekli olan elektronik hizmetlerinin temin edilmesi olduğu gibi onların karşılaşmakta oldukları sorunların çoğuna çözümlerin bulunması için gerekli olan ICT sisteminin tasarlanmasının zamanı çatmış bulunmaktadır.

En sonunda kendi adıma ve tüm katılımcıların adına Estonya hükümetine daha doğrusu bu ziyareti olanaklı kılan Dış İşleri Bakanlığına en derin teşekkürlerimi belirtmek isterdim.

Konuşmayı gerçekleştiren:

*Artan Canhasi,
AGİT Kosova Misyonu*

Kosova Statüsü sürecinin sonuçlanmasında alternatif yol

Kosova Meclisi'nin 30 Temmuz 2007 tarihinde yapılan toplantısında Başkan Fatmir Seydiu'nun yaptığı konuşması

Birlik Ekibi adına Kosova politik statüsünün saptanması ve olanaklar dahilinde en kısa bir zaman içerisinde hayati önemden olan bu sürecin tamamlanması için ortaklaşa olarak üstlenmemiz gereken ana yönler ile ilgili temel gelişmeler hakkında sizleri tanıtmama izin buyurun.

Bu yılın Mart ayında Kosova Meclisi'nin Başkan Ahtisarinin Kapsamlı Önerisini desteklediği ve onun aynı zamanda bu Önerisinin bağımsız bir Kosova'da gerçekleştirilmesi hazırlığını belirterek, biz, genelde BM Güvenlik Konseyi'ndeki Öneriyeye odaklanarak uluslar arası alanda çok sayıda gelişmelerin meydana geldiğini belirtmek isterdim. Öneri, Avrupa Birliği düzeyleri ile diğer Avrupa enstitülerinde görüşülerek destek görmüştür.

İyi dengelenmiş ve Kosova tarafından yapılan büyük kompromisleri içeren bu önerinin Başkan Ahtisari ve onun ekibi tarafından yürütülen uzun ve yoğun bir sürecin sonucu olduğu ve Temas Grubu üye ülkeleri tarafından

sürekli olarak desteklendiğini belirtmek gerekir.

Güvenlik Konseyi'nde görüşülüp Amerika Bileşik Devletleri, Avrupa Birliği ve diğer Avrupa mekanizmaları tarafından destek görerek bu doküman BM Genel Sekreteri Sn. Ban Ki Moon ve Güvenlik Konseyi üyesi olan ülkelerin çoğunluğu tarafından desteklendi.

Maalesef, bu sürecin Rezolüsyon yoluyla sonuçlanması ve dolayısıyla da Önerinin kabul edilmesi ve 1244 Rezolüsyonunun geçersiz ilan edilmesi amacıyla ABD, Güvenlik Konseyi ve AB üye ülkeleri tarafından gösterilen sürekli ve yoğun çabalara rağmen, ve hazırlanan beş rezolüsyon tasarımlarından sonra, Rusya Federasyonu tarafından bloke edilmesi ve bu konuda veto kullanacağı tehditleri sonucu rezolüsyon metninin nihayi verziyonu oylamaya sunulmadı.

Bugelişmeleriyakındanizleyen Birlik Ekibi, hukuki açıdan dayanağı olmayan bu engeller dolayısıyla bizaat kendisinin,

Kosova halkı ve kurumlarının memnuniyetsizliğini ifade ederek, geçen tüm bu aylar zarfında, Kosova'nın bağımsızlığı ile ilgili argümanlar sunmak ve GK tüm üye ülkelerinin desteğini almak için geniş kapsamlı etkinlik ve diplomatik faaliyetlerinde bulunmuştur.

Güvenlik Konseyi üyelerinin Kosova'ya yapmayı planladıkları ziyaret ilk başta her ne kadar değişik perspektifler yönünden değerlendirilmesi – bu ziyaretin keza sürecin ertelenmesi olarak algılanmasına rağmen, bu ziyaret Kosova'da sağlanan pozitif bir gerçeği de su yüzüne çıkardı; Kosova'da yaşayan çoğunluk ve azınlık halkların geleceği konusunda belirlenen politik vizyon, Kosovalıların ve onun enstitülerinin egemen ve bağımsız bir ülke olarak fonksiyon etmeye hazır oluşları, aynı zamanda Kosova ile onun yurttaşlarının demokratik ve ekonomik gelişmesinin temel engeli olan statu quo durumunun istikrarsızlık kaynağı olduğu gerçeğini de ortaya çıkardı. BM Güvenlik Konseyi üyesi olan ülkelerin çoğunun Kosova ve Başkan Ahtisari Önerisini olumlu bir şekilde karşıladıklarının belirtmesi gerekir. Aynı zamanda bu öneri konusunda başlangıçta kararsız olan ülkelerin de olumlu bir tavır sergiledikleri belirtilmelidir. Bi tek Rusya Federasyonu daha önceden bilinen tavrını devam etmekte bu yönde bir istisna örneğini oluşturmaktadır.

Fransız Başkanı Sarkozy'nin

G-8 Zirvesinde sürecin 120 gün için uzatılması ve bu arada tarafların ek çabalarında bulunmaları ile ilgili önerisini ileri sürmesinden sonra, Birlik Ekibi, AB'nin Güvenlik Konseyi üye ülkeleri ile olduğu görevlileri ile temaslarını yoğunlaştırarak, bu tarihten sonra çözüm bulunmadığı takdirde Ahtisari Planının otomatik olarak yürürlüğe girmesini vurgulayarak Güvenlik Konseyi tarafından bu yönde hazırlanacak rezolasyon tasarısı ile ilgili faaliyetlerini yoğunlaştırdı.

ABD'nin en yüksek devlet düzeyi, Başkan George W. Buş'un Roma, Tiran ve Sofya'ya yapmış olduğu ziyaretleri süresince takınmış olduğu ayan tutumu göz önünde bulundurularak ve AB ülkelerinin Ahtisaari'nin Önerisi ve Kosova'ya denetimli bir bağımsızlığın verilmesi konusundaki tutumlardan hareket ederek, Birlik Ekibine bu destek ve güvence ABD, AB Dış İşleri Komisyoneri Sn Solana ve Avrupa Birliği'nin kilitsel ülkeleri tarafından verilmiştir.

Aynı zamanda Ahtisari Önerisinin Güvenlik Konseyinde geçemeyeceği göz önünde bulundurularak bu faktörler alternatif bir yaklaşım önerdiler. Bu yaklaşım da şundan ibaret olacaktır: 120 gün sürecek olan görüşmelerden sonra Ahtisari Önerisinin desteklenmesi ve Kosova bağımsızlığının tanınması öngörülmektedir.

Birlik Ekibi tüm bu gelişmeleri ayrıntılı bir şekilde inceledikten sonra, ABD ile kilitsel AB ülkelerinin ciddi yaklaşımlarına karşı büyük bir saygı göstererek; BM Genel Sekreteri Sn Ban Ki Moon, NATO Genel Sekreteri Sn. Jaap de Hoop

Scheffer, Sn Solana ve AB temsilcisi Sn. Barroso , İtalya, Almanya, Fransa ve Potekiz Dış İşleri Bakanları ki bunlar şu anda AB Başkanlığı görevinde bulunmaktadır, yapılan görüşmeler olduğu gibi Büyük Britanya, ABD Devlet Sekreteri Sn Condoleeza Rice, Alt Sekreter Sn. Nicholas Burns, Asistan Sekreter Sn. Daniel Fried, Güney Doğu Avrupa Politik Direktörü , Rosemary di Carlo, Özel Elçi Ambassador Frank Wisner ve Ulusal Güvenlik Danışmanı Heidli tarafından sunulan destek esasınca bu süreç konusuna katkıda bulunma isteği belirtilerek bu sürecin Kosova bağımsızlığı ile sonuçlanması isteği ortaya atılmıştır.

Değerli milletvekilleri,

Bu dönem içerisinde bu sürecin kaşılaşmakta olduğu zorlukları göz önünde bulundurularak, Birlik Ekibi, Rezolasyonun Güvenlik Konseyi desteği ile kabul edilmesinin en iyi bir yol olduğuna ilişkin ayan vizyonunu ortaya atmış bulunmaktadır. Ancak bu sürecin onun bloke edilmesi ve sürekli olarak sürüncemede kalması yönünde gelişmesi halinde, bu sürecin başarılı bir şekilde sona ermesini sürekli engelleme çabasında olan ablukaların kurbanı olmaya Kosova'nın tahamülünün kalmadığını ayan bir şekilde ifade ettik. Bu yüzden de alternatif yollar aranırken, GK üye ülkeleri arasında Ahtisari vizyon ve projesini güçlü bir şekilde destekleyen ülkelerin bu çabaları yanı sıra Kosova'nın geleceği ile ilgili politik vizyonumuzu ifade eden ve Kosova kurumları, daha doğrusu Kosova Meclisi tarafından kilitsel kararların alınması da yer almaktadır.

Kosova'nın politik statüsünün

tanımlanmasına ilişkin Kosova Meclisi Rezolusyonu göz önünde bulundurularak, daha doğrusu onun 2005 yılında bağımsızlık il ilgili kararından hareketle şunların özellikle vurgulanması gerekir :

1. Temas Grubu tarafından yapılan ek çabalar çerçevesinde, daha doğrusu şu günlerde belirlenecek çerçeve kapsamında hareket ederek, Kosova tüm ilgili uluslar arası faktörlere Kosova'nın bağımsızlığının tartışma konusu olamayacağını net bir şekilde ifade etmiştir ve bu olgunun altını bugün tekrar çizmektedir!
2. Kosova'nın teritoryel ve fonksiyonel bütünlüğü ihlal edilemez – Kosova bir bütündür ve parçalanamaz;
3. Başkan Ahtisaari'nin Kapsamlı Önerisi tamamlanmış ve sonlanmış bir doküman olarak kabul edilmektedir öyle ki o tekrar tartışmaya açılmaz ne de müzakere konusu olamaz. Onu bütünlüklü olarak gerçekleştirilmeye hazır olmamız yönünde sözümüz var.
4. Kosova delegasyonu daha doğrusu Birlik Ekibinin düşüncesine göre, uluslar arası topluluk temsilcileri ile yapılacak olan bu istişareler, iki bağımsız devlet olarak Kosova ile Sırbistan arasındaki ilişkiler açısından değişik konularda büyük bir katkıda bulunulacaktır. Bu konular arasında, diğeleri arasında kayıp kişilerin akibeti ile ilgili sürecin tamamlanması ve onların kaderlerinin saptanması; emekli maaşları ile ilgili haklar ve bu hakların iki ülke vatandaşlarına tanınması konuları; suksesyon (ülke mal varlığı)

paylaşımı konuları; hareket özgürlüğünün sağlanması ve sınırlar arasında liberal geçişlerin sağlanması konusunda; şu anda Sırbistan'da bulunan Kosova yurttaşlarının istikrarlı bir şekilde geri dönmelerine değin koşulların sağlanması.

5. Birlik Ekibine göre bu gecikme olayı, bu sürecin son ertelenmesi örneğidir ve bu sürecin başka bir ertelenmesi kabul edilmeyecektir. Çünkü böyle bir gelişme tüm bu süreci kompromite etmesi yanı sıra gerginliklerin ve memnuniyetsizliğin tırmanmasını da etkileyip tahmin edilemeyecek sonuçlara yol açabilir.
6. Birlik Ekibi, tüm bu sürecin tamamlanmasına kadar ve Kosova Meclisi'nde önemli kararların alınması da dahil olmak üzere, yani Kosova'nın bağımsızlığının ilan edilmesi sürecini de ABD ve Avrupa Birliği ile yapılacak sıkı bir işbirliği ve partnörlük sonucu gerçekleştireceğini teyid etmektedir.
7. Birlik Ekibi tüm bu zaman içerisinde diğ er enstitüler ile birlikte Kosova'nın gereken yasama ve anayasal altyapısının hazırlanması yönünde çalışacaktır. Bu sayede bağımsız ve egemen bir devlet olarak Avrupa Birliği entegrasyon süreçleri, uluslar arası örgüt ve mekanizmalara ve NATO'ya entegre edilme yolumuz da açılmış olacaktır.

Bu olgulardan hareket ederek, 120 günlük bu dönemin ertelenmeden sonuçlanacağını inanmaktayız.

Teşekkür ederim!

Yansıma zamanı

Veton Surroi statüs süreci ile ilgili ikilemler ve önerileri konusunda Birlik Ekibi üyelerine yazıyor

Sayın meslekdaşlar,

Bu mektup vasıtasıyla sizlerle birkaç düşünceyi paylaşmak ve gelecek dönem için saflarımızın belirlenmesi ve ortak fikirlenimizin saptanmasına sizi davet ediyorum.

9 Temmuz 2007 tarihinde sayın Fried ile yaptığım görüşmede de ifade ettiğim gibi, şu anki durum Kosova'ya bağımsızlık sağlayacak bir yöntemin ölmesi ve yeni bir yaşamın oluşmasıyla karakterize edilmektedir. Başkan Ahtisari tarafından yönetilen ve belirlenen yöntem, bahsettiğim ölen yöntemi oluşturmaktadır.

Bu yöntem şöyle bir mantıksal zihine dayanıyordu: önce bir müzakere sürecine girilecekti, bu müzakereler sonucu Ahtisari Paketi ortaya çıkacaktı, bu Paket esas alınarak BMÖ GK Yeni bir Rezolüsyon hazırlayacaktı ve onun sayesinde Kosova'nın bağımsızlığının yasalaştırılması olasılığı doğacak ya da böyle bir şeyin gerçekleşmesi önerilecekti.

Rusya tarafından uygulanan abluka sonucu Temmuz ayından itibaren Batının bu yöntemden vazgeçtiği net olarak görünmektedir. Bulduğumuz mevcut durum, kaba bir karikatür unsurlarını içeren ve Batı tarafından Kosovalılara şöyle bir formülün önerilmesi ile ifade edilebilir //“Rusya ve Sırbistan bununla uzlaştıkları takdirde bağımsız olabilirsiniz”/. Diğer yandan aynı bu anlayış çerçevesinde Kosovalılara gelen diğer bir mesaj bağımsızlığın sağlanması ile ilgili yeni bir yol ve konseptte geçildiği şeklindedir. Bu arada da ilk yöntemin tama-

men iflas etmediği yönünde ısrar edilirken, böyle bir iflasın getireceği sonuçlar da kabul edilmiyor. Benim düşünceme göre, en azında bizler iledeki müzakereler açısından bunun ne tür etkiler doğuracağını ve geçilen yol ve bu yolun iflas edilmesi sonuçlarını değerlendirmemiz gerekir.

Elbette ki ilk sonuç bizim kredibilitemizin azalması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Herhangi bir eleştirel yaşam veya bu tür bir çekimserlik ifade etmeden batılı temsilcilerin bize söylediklerini tekrarladık. Şimdi kurs değişirken vatandaşlar yabancıların değil, bizim verdiğimiz sözleri hatırlamaktadırlar. Giderek azalma gösteren bir güven ile ilerdeki müzakere sürecine katılmamız giderek daha zorlaşmaktadır.

İkinci bir sonuç ise yeni tavizler için kapasitelerin kaybolması,

daha doğusu müzakerelerin gelişmesi için bu alanın asgari bir düzeye indirilmesi ortaya çıkmaktadır. Viyana görüşmeleri sırasında, bağımsızlığın elde edilmesi için teritoryel ve teritoryel olmayan iç düzenleme konularında, azınlıkların hakları ve özellikle Sırlara tanınacak haklar konusunda tavizler yapmamız istendi. Nerede ise hiç bir şekilde karşı gelmeyecek bütün bu istemleri biz kabul ettik (aramızda yaptığımız görüşmelerimiz sırasında ise tamamen başka görüşler hakimdi).

Bunun bir devamı olarak üçüncü sonuç müzakere pozisyonunun zayıflaması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Sn Fried ile yaptığım görüşme sırasında da yeni müzakerelerin yapılmasında ısrar edilmesi bizim pozisyonumuzu zayıflatarak yeni yeni

tavizler vermemiz konusunda ısrar edilecektir. Bağımsızlık için en çok ilgilenen taraf biz olduğumuz için bağımsızlığı elde edebilmek için bir şeylerin talep edileceği taraf konumunda olmamızdan ileri gelmektedir.

Zayıf olan bu pozisyonumuza daha önceleri de saptanan taviz verme kapasitemizi yitirdiğime dair değerlendime de ilave edilirse (daha başka sözlerle, Kosova'nın fonksiyon etmesini sağlayacak taviz kapasitesinin muhafaza edilmesi), dördüncü sonucun da müzakere sürecinin devam etmesinin Kosova'nın ileride bağımsız bir devlet olarak fonksiyon etmesini tehlikeye düşürebilir. Kuramsal açıdan bakıldığında, gelecekte yapılacak müzakereler sürecinde Kosova'ya yönelik sadece iki öneri ortaya atılabilir: Belgrad'ın (gizli veya açık) idaresinde Kosova'da yaşayan

Sırpaların politik teritoryel otonomisi ve/ ya da Kosova teritorisinin parçalanması, daha doğrusu Arnavutların çoğunlukta yaşadıkları yörelerin bağımsızlığı. Bu tür tavizlerin kabul edilmesi ile ilgili bir "kaza" olageldiği durumda artık Kosova'nın bağımsızlığından konuşamayız; devlet sınırlarının ulusal (etnik) sınırlar ile uyumlaştırılması, en azından Arnavut ve Sırp devletinin sınırları açısından bu tür bir olgu ile karşılaşmış olurduk. Bu ilke ise baskı ve halkın mübadelesi anlamına da gelmektedir.

Güvenlik Konseyi'nde Rusya'nın karşı gelmesi sonucu bu tür durumda olduğumuz ortadadır. Buna rağmen, böyle bir durum Birlik Ekibi çalışmalarını eleştirel bir şekilde değerlendirmemiz için engel değildir.

Yüzeysel olarak yapılan bir eleştirel değerlendirme dahi, düşünceme göre devamdaki eksiklikleri ortaya çıkarmaktadır:

- Uluslar arası arabucular ile olan partnörlüğün hiç eleştiriye tutulmadan desteklenmesi. Ahtisari ve diğerleri bizim tarafımızdan politik arabulucu unsurlar değil, bağımsızlık yönünde karar verici faktörler olarak algılandı. "Bağımsızlığı kazanmak yönünde yaratıcı olmanız gerekir" formülü işlemedi çünkü arabulucular hiç bir zaman karar verici konumda olamaz.
- İletişim kanallarının formalleştirilmesi eksikliği: Viyana müzakereleri sürecinde diplomatik iletişim kanallarının oluşturulması eksikliği gözlemlendi. Bu yönde başvuru emprovizasyon bugün de mevcut ve Birlik Ekibi üyelerinden

çoğu tarafından yazılı raporların alarm verici bir düzeye varan eksikliği bunu doğrulamaktadır.

Bu tür bir eksikliğin sonucu Birlik Ekibinin atılacak diplomatik adımlar hakkında bireysel açıklamalar insafına bırakmıştır.

Aynı zamanda, kurumsal bir diplomasi iletişiminin eksikliği Birlik Ekibi için verilen haberler ile Kosova gazetelerinde yayınlanan bir makale arasında bir sınırın olmamasını da etkilemiştir.

- Girişim, otonomi ve karar verme eksikliği: Bütün süreç içerisinde uluslar arası topluluk temsilcileri ile yapılması gereken istişareler ile uluslar arası topluluk temsilcileri tarafından alınacak emirler arasındaki sınır silinmiş ve ortadan kalkmıştır.

Birlik Ekibi herhangi bir girişim ile ortaya çıkmamıştır. Herhangi bir girişim ile ilgili ısrarlı olduğu durumda, sözgeleşi bayrak konusunda, prosedür yabancı ofislerin diktatları yönünde cereyan etmiştir.

Bağımsızlığın elde edilmesi ile ilgili iflas eden bir yöntemden diğer bir yöntem bugünlerde geçilmektedir. Yeni yöntem birçok meydan okumaları da beraberinde getirmiştir.

Sorunlardan ilki yeni yöntemin henüz üzerinde çalışılmış olmasından kaynaklanmaktadır. Bu yöntemin özelliklerinden biri Ahtisari Paketinin dekompozisyonun hedeflemesidir, daha başka sözlerle statüsün belirlenmesinden önce yeni uluslar arası katılımın temin edilmesi hedeflenmektedir. Bunun devamı olarak, diğer bir özellik, 120 günlük tranzisyon dönemi için öngörülen ilk operasyonların (örneğin, ademi

merkeziyetçiliğin) hemen uygulamaya konmasından ibaret. Diğer bir özellik ise geçen yılın sonbahar ayında da işaret ettiğim gibi iki yeni rezolüsyonun çıkarılması da olabilir. İlk rezolüsyon ile uluslar arası katılım hakkında karar alınırken, ikinci rezolüsyon statüsün belirlenmesi ile ilgilidir. Ege toparlarsak, ilk meydan okuma bu yöntemin henüz tamamlanmamış olması ve Batı tarafından belirlenecek olan yeni politikalarda bizim bir partnör olarak katılmamızın temin edilmemiş olmasıdır.

Yeni politikaların tüketicisi konumunda olan biz bu şekilde bir oldu biti ile karşılaşacağız. Burada ise ikinci meydan okuma olarak daha önceki safhada, Viyana sürecinde sergilediğimiz davranışın devamı sağlanacak mıdır? Ege yanıt evet ise ve geçmiş dönemde yaşananların bir eleştirel analizi olmadan ve ilerde bizleri bekleyenlerin analizi yapılmadan otomatizm esasınca bir safhada öteki safhaya geçiş sağlarsa, Birlik Ekibinde beraber kalabilir miyiz? Ve, bizim katılımımız ile herhangi bir yarar sağlayabilir miyiz?

Genel ve mahali seçimler ile ilgili bugünlerde kararın alınmasıyla tüm bu konular su yüzüne çıkacaktır. Seçimler kendiliğinden bir meydan okumayı oluşturmaktadır; ülkede politik birliğin korunması, seçimlerin bağımsızlığın ertelenmesi için kötüye kullanılması, seçimlerin ülkenin kilitli konularına kilitlenmemiş olması ve statüs için bir yarıya dönümesi...

Tüm bu konular hakkında düşünceme göre konuşup karar almamız. Bu konuda varılacak anlaşma yönünde, diğerleri arasında devamda

getirilen sorulara da yanıt aramalıyız:

- B Planına geçiş sırasında Birlik Ekibi nasıl bir tavır takınmalıdır?
- Otantik bir B Planı var mıdır ve o nasıl bir içerikte olabilir?
- Kosova'nın kendi öz dinamiği ve süre belirleme yeteneği var mı, yoksa diğerleri tarafından bize empoze edilenleri kabul etmeye devam edecek miyiz?
- Önerilen müzakereler ile ilgili Birlik Ekibi nasıl bir tavır takınmalıdır?
- Birlik Ekibi içerisinde çalışmalar nasıl daha fonksiyonel bir hale gelebilir (sorumluluk ve rapor sunma sistemi, diplomatik kanallın formal şekle dönüşmesi)
- Seçim kampanyası süresinde statüs ile ilgili politik birlik nasıl muhafaza edilir ve Birlik Ekibine nasıl bir rol düşer?

Şimdiki durum ile ilgili ortak mesuliyeti taşıdığımızı ve Vaşingtona gitmeden ve Sekret Rice ile bu konuları görüşmeden önce bu konular hakkında konuşmamız gerektiği ve tavır takınma gerksinimini paylaştığımızı umarım. Ortak bir tavır belirlemekle Kosova Meclisi ve geniş kamuoyuna karşı olan hesap verme yükümlülüğümüzü yerine getirmemizde bize yardımcı olacağına inanıyorum. Önümüzdeki günlerde ivedi bir şekilde yapmamız gereken danışma toplantısı ile sizden yanıt beklerken, hepinizi içtenlikle selamlamaktayım.

Priştine, 12 Temmuz 2000
Veton Surroi ORA Reformist Partisi'nin Kosova Meclisi üyesi ve aynı zamanda Birlik Ekibi üyesidir

2008 yılına değin Kosova Konsolide Bütçesi: Bütçe Sirküleri ve mevcut meydan okumalar

Ekonomi ve Finansi Bakanı Sn Haki Şatri ile söyleşi

Ekim ayı, Ekonomi Finansi Bakanlığının, Kosova Konsolide Bütçe Taslağını, onaylanmak üzere Kosova Meclisi'ne sunması gereken bir aydır. Bu söyleşide Sn Shatri 2008 yılına ait bütçenin hazırlanması süreci, bu süreinin özellikleri ve karşılaştığı meydan okumaları açıklamaktadır.

ASI: Bütçenin hazırlanması sırasında bu yılki süreçte geçen yıllara kıyasla farklar var mı?

Haki Şatri: Genel olarak bütçe hazırlıkları ile ilgili süreçte farklar yok. Geçen yıllara oranla bütçe tasarlama prosedürleri daha moderleşerek onun hazırlanması için daha iyi koşulları temin etmektedir ve geçen yıllara ait Bütçe hazırlama süreci ile temel fark şöyle özetlenebilir:

Bütçe 'Amaç Metubu' olarak bilinen Kosova Gelişme Planı Tasarısı ve Staratejisi ve Ekonomik ve Fiskal siyasetlerine değin Memorandum Tasarısından çıkan Orta Süreli Harcama Çerçevesine (OSHÇ) dayanmaktadır. Orta Süreli Harcama Çerçevei makroekonomik bir çerçeveyi Hükümetin önceliklerine ilişkin sektörlerin masraflar düzeyini kapsar, diğer yandan ise "maksat mektubu" işbulma siyasetini, eylemsel ve kapital masrafları olduğu gibi toplam masraf tutarını kapsamaktadır. Bu yıl Bütçe Sürecinin kendi özellikleri ve üç komponenti vardır:

- Bütçenin sıralı süreci,
- yedek güçlerin (yetkilerin) GÖK'lere transfer edilmesi süreci, ve
- Kosova statüsünün yeni maliyeti.

ASI: Bütçe Örgütleri ile düzenlenen bütçeye ilişkin kamuya açık toplantıları

(Haziran- Ağustos) nasıl değerlendiriyorsunuz?

HŞ: Bütçe ile ilgili kamuya açık toplantılar bu yıl 2008 /02 Bütçe Sirkülerine dayanan programda öngörüldüğü gibi gerçekleşti. Geçen yıllara kıyasla bu yıl bütçe ile ilgili kamuya açık toplantılar daha erken yapıldı (Temmuz-

Ağustos). Bu toplantıların daha erkene alınmasının nedeni, Bütçe Örgütleri ile bütçe istemlerinin analizlerinin yapılmasında ve görüşülmesinde görülen kazanç ve oluşumların toplantıların (Başbakanlık Ofisi, Fiskal Konular Ofisi ve Kosova Meclisi Bütçe Komisyonu) daha erkenden yapılmasıdır. Kamuya açık toplantılar, bütçe örgütlerinin kendi istemlerini açıklamalarının bir forumu olmakla birlikte ve kamuya açık olan toplantıların yapılmasından önce teslim edilen proje ile programlara ait olan bütçe istemlerine ilişkin sorulara cevapların verilmesi için bir fırsattır.

Bütçe örgütleri genelde kendi idare personeline sahip olan Bakanlıklar nezdindeki Daimi Sekreterlik ya da Ajans Müdürleri tarafından yönetilmektedir. Birçok durumda bütçe örgütleri 2008/02 Bütçe Sirküleri ile öngörülen bütçe masraflarını aşmaktadır. Kamuya açık olan toplantılarda varılan sonuçlara göre Bütçe Örgütlerinin bütçe masraflarını aşan tutarı gözden geçirmeleri ve onları öngörülen bütçe tutarına geri çevirmeleri beklenmektedir.

ASI: Kapital yatırımların artırılması ve ekonomik gelişmenin teşvik edilmesi yönünde gelecek yılın bütçesinde kalitatif bir değişim var mı?

HŞ: Genel olarak kapital masraflarda bir artışın olacağı olgusundan hareket ederek 2008

yılına ait bütçe strüktürüne göre bütçenin hazırlanması ve daha iyi bir ekonomi gelişimi için önkoşulların temin edilmesinde kalite bakımından bir değişim olacaktır. Hükümetin temel hedefi, "Kosova yurttaşlarının yararına olacak dinamik ve dayanıklı bir ekonomik gelişmenin" temin edilmesi için koşulların sağlanmasıdır. Hükümete düşen öncelikler arasında Kosovanın AB'ye girmesi için hazırlıkların yapılması en başta gelmektedir. OSHÇ ve 2008 Bütçesi, Kosova statüsünün belirlenmesinden sonra düzenlenmesi beklenen bağış verenlerin konferansı için de iyi bir tabanı oluşturmaktadır. Gözlenen diğer olumlu bir değişim kapital projelerin hazırlanmasının daha kaliteli bir şekilde yerine getirilmesidir. Bu yöndeki talebimiz bu tür projelerin şimdiye kadar olduğu gibi yılın üçüncü ve dördüncü çeyreğinde hazırlanıp gerçekleştirilmesi pratikliği yerine bundan böyle ikinci çeyrekte gerçekleşmesidir. Bu yıl için tasarlanan kapital masraflar tutarı 264.3 milyon Euro olarak belirlendi (2007 yılında 198.9 milyondur). Bu araçlar Hükümet öncelikleri ve sektör stratejilerine uyumlu olarak tahsis edilmiş bulunmaktadır.

ASI: Meclis'e genelde Bütçe Yasa Tasarısı gecikmeli teslim edilmiştir. Bu yıl da bu ayın şey tekrarlanacak mı?

HŞ: Kosova Hükümeti ve Ekonomi ve Finansı Bakanlığı, Kamu Finansların İdare Edilmesi Yasası ve sorumluluklarından hareket ederek Ekim ayının sonlarına doğru Kosova Meclisi'ne Bütçe Tasarısını sunmakla görevlidir.

Kosova'da mevcut özellik-

lerden hareket ederek, Bütçe Tasarısının Kosova Meclisi'ne gelinceye kadar daha bazı ertelemeler olup daha uzun yol almaktadır. Bütçe Tasarısını Meclise zamanında sunulması için biz bu ertelemeleri kısaltmaya çalışacağız..

ASI: Kosova Meclisi üyeleri ve özellikle de muhalefet Bakanlığın Bütçe Yasası Tasarısı hakkında yeterli bilgi temin etmediği konusunda sık sık şikayet etmektedir. Örnek olarak geçen yıl 2007 yılında öngörülen kapital projeler listesinin olmaması gibi. Bu konu ile ilgili yorumunuz nedir?

HŞ: 2007 yılına ait kabul edilen Bütçe Yasası ilk defa olarak başlıklar ile ilgili detaylı listeleri olduğu gibi merkezi bütçe örgütlerinin kapital tutarlarını kapsamaktadır. Bu yıl Kosova Meclisi için hazırlanan bütçe dokumentasyon şunları içerecektir :

- Bütçe Tahsisine değin Yıllık Yasa Tasarısı,
- Bütçe tahsisi çizelgelerini,
- Makro ekonomi çerçevesine değin enformasyonları,
- Kapital projeler listesini.

ASI: Kosova Konsolide Bütçesinde oluşan fazlalık sermayeyi nasıl yorumluyorsunuz? Bu bütçenin iyi bir şekilde idare edilmesinden mi yoksa planlaştırılan bütçenin gerçekleşmemesinden mi ileri gelmektedir?

HŞ: Kosova Hükümetinin ne moneter siyaseti ne de örgütlü olan finansi piyasası olmadığını bilerek ve onun sadece fiskal siyasetini kontrol etme olanağında olduğunu göz önünde bulundurarak bütçe hazırlıklarının konser-

vatif bir şekilde yapıldığı anlaşılabilir. Bu IMF ve IFN tarafından daimi olarak istenilen bir şeydi. Bu politikalar Hükümet yedeklerinin yeni bütçe yılının en azından ilk iki ayını kapsamaması ve Kosova Hükümetinin transfer edilen siyaseti için yeni fonların temin edilmesini gerektirir.

Diğer yandan bütçe sermaye fazlasının ortaya çıkmasında girdilerin daha iyi bir şekilde tahsil edilmesi sonucu ileri gelmektedir ve bu olumlu bir şeydir, olayın olumsuz yanı ise bütçe örgütlerinin daha az harcamalarıdır. Daha az harcama bütçenin planlaması ve gerçekleştirilmesinde personelin gelişmesi ihtiyacını ortaya atmaktadır. Gerekli olan bir menacmentin temin edilmemesinden elde edilen sermaye fazlasının ekonomik bir gerilemeyi ve gelişmede engelleri oluşturmaktadır.

ASI: Bütçe Yasası ile öngörülen ve bu yıl gerçekleştirilmesi gereken kapital yatırımların temin edilmesi için EFB ne yapacaktır?

HŞ: İhalelerin gecikmemesi için EFB örgütlerin hazır planlarına uyumlu olarak kapitel yatırımlar için bütçe araçlarını tahsis etmiş bulunmaktadır.

Diğer yandan yeni İhale Yasası gereğince müracat süresi kısaltılmış ve tek kaynağa dayanan kontratlara özenin gösterilmesi talimatı verilmiştir. Kamu Yatırım Programı (KYP) – ve AB tarafından fonu temin edilen proje – bizim ajanslarımızın personeline kapital yatırımların gerçekleştirilmesi ve hazırlanması ile ilgili eğitim dersleri uygulamaktadır

ASI: Kosova Meclisi admin-

istrasyonun yeniden oluşumu sürecinde bulunmaktadır ve destek personeli üyelerinin artırılmasını planlamaktadır, EFB ise sivil hizmetler personelinin azaltılmasında ısrar etmektedir. Kosova Meclisinin bu ihtiyaçları göz önünde bulundurulacak mı?

HŞ: 2008/02 sayılı Bütçe Sirkülerine göre, IMF ve Kosova Hükümeti ile işbirliği yaparak EFB hizmet tutarını saptayarak önümüzdeki üç yıl içerisinde sivil personeli sayısının 3.000 işyeri için azalmasını kararlaştırmıştır.

2008 yılında Hükümet IMF ile anlaşarak bu azalmanın 500 kişi ile sınırlı olmasını ve bu reduksiyon kapsamında Kosova Meclisi administrasyonunu da olmasını öngörmüştür.

ASI: Bakanlığın 2008 yılı konusundaki öngörülerini nelerdir?

HŞ: 2008 fiskal yılı için , masraflar düzeyinin 852 milyon euro olması beklenmektedir. Bu masraflar şunlardır:

**Maaşlar ve gündelikler
210.4 milyon Euro.**

**Mal ve hizmetler
158.3 milyon Euro.**

**Transferler
181.0 milyon Euro.**

**Kapital yatırımlar
264.3 milyon Euro.**

**Statüs sonrası masraflar
35.0 milyon Euro.**

**Yedekler
3.0 milyon Euro**

Arben Kelmendi,
Ulusal Demokratik Enstitüsü
(NDI)

AGİT Meclis işlemlerine değin beşinci raporunu sundu

Floriana Shala, AGİT Meclis Gözlemcisi

2002 yılının Kasım ayında, Genel Sekreter Özel Temsilcisi, AGİT'in Anayasal Çerçeve, Meclis İçtüzüğü ve demokratik parlamento pratiklerine uyumlu olarak üzerinde düşünmeyi gerektirecek olan mekanizmaları temin etmesini istemiştir. AGİT, 2002 yılının Aralık tarihinden itibaren Meclisi gözetlemeye başlamış ve şu ana kadar 50 analitik gözetim raporu hazırlamıştır.

Bu mekanizmaların gözetlenmesinin hedefi, Meclis çalışmalarını, diğerleri arasında, gündem sırasının hazırlanması olduğu gibi diğer dokümanların hazırlanması ve bu gibi dokümanların Meclis üyelerine sunulması gibi parlamento pratiklerinin denetlenmesinden ibarettir. Bunun yanı sıra Meclis üyelerinin tümünün Meclis tartışmalarına eşit olarak katılmaları, yasamanın gözden geçirilmesi ve kabul edil-

esi, seçim süreci, kamuoyunun Meclis genel kurulu toplantılarına katılımı ve Meclis çalışmaları ile ilgili mevcut enformasyonların kamuoyu ile paylaşımı yer almaktadır.

Meclisin görevi, onun hükümleri ve çalışma şeklinin doğru, kapsamlı ve onun tüm üyelerinin çalışmalarda kendilerine düşen görevleri yapmaları için eşit olanak temin etmesi

olduğu gibi, etkili bir yasama sürecini temin etmekten ibarettir. AGİT gözetleme raporları Meclis pratikleri ve yasama sürecini geliştirerek önerileri temin edip yukarıda adı geçen Meclis görevlerine özel olarak odaklanmaktadır.

Meclis, Hükümetin denetiminde kilitsel bir göreve sahiptir. Meclis bu görevi komisyon sistemi, parlamento soruları ve gensorular yoluyla gerçekleştirmektedir. Parlamento denetiminin bir enstrümanı olan parlamento soruları, kamuoyu açısından önem arz eden bilgileri kıskırtmak ve Hükümetin kendi eylemleri için sorumlu olmasını sağlayacak araştırma mekanizmalarını temin etmektedir. 2006 yılının Haziran ayında Meclis İçtüzüğünde verbal yanıtlara ilişkin gensoru ile parlamento soruları ile ilgili hükümlerin gözden geçirilmesi Meclis ile Hükümet arasındaki interaksyonu geliştirmiş bu-

lunmaktadır. Bazı durumlarda üyelerin soruları kuralların gerektirdiği şekilde zamanında yanıtlanmamıştır. AGİT gözetleme Raporu, parlamento sorularının yanıtlanmasını, gensoru ve komisyon raporlarını olduğu gibi onun Hükümet sorumluluğuna etkisini sıralı olarak gözetlemektedir.

26.1 Kurala göre, "Eğer bir soru iki genel kurulu toplantısında yanıtlanmazsa, soru Meclis bülteninde yayınlanır." Kosova Meclisi bülteni Hükümete sunulan sorular bölümünü içermediğine göre askıda olan sorular hiçbir zaman yayınlanmamıştır. Meclis Bülteninde Meclis üyelerinin zamanında yanıtlanmayan sorularının yayınlanması Hükümetin Meclise karşı daha sorumlu olmasına katkıda bulunacaktır.

Meclisin gözlemlenmesine değin AGİT'in 50. Raporunun, "Sözlü yanıtlara ilişkin Hükümete sorulan Sorular" bölümüne bakınız.

Meclis Komisyonları sözü geçen dönemin ikinci okunuşunda kabul edilen yasa tasarıları hakkında kendi önerilerini 35.6 Kuralında saptanan tarihten sonra sundu (Yönetim Komisyonu – Baş Komisyon Meclis tarafından tarihin uzatılması istenmeyerek en geç yasa tasarısının ilk okunuşundan sonra iki ay kendi önerilerini Meclise sunacaktır. Meclis Komisyonları, yasa tasarısının zamanında ve Meclis İçtüzüğünde istendiği gibi gözden geçirilmesini göz önünde bulundurmalıdır. Yasa tasarısının gözden geçirilmesi ve kabul edilmesinde görülen ertelemeler Meclis ile Hükümet arasında yasama gündem sırasının daha iyi planlaştırılması ihtiyacını ortaya atmaktadır).

Meclisin gözlemlenmesine değin AGİT'in 50. Raporunun, "Yasama süreci" bölümünün ilk paragrafına bakınız.

AGİT, analitik raporlar, öneriler ve gözleme mekanizmaları yoluyla Mecliste etkili ve saygılı bir demokratik yasama pratiğinin gelişmesine katkıda bulunmayı hedeflemekte ve bu olgu Kosova'da demokratik bir toplumun çalışmasının temel taşını oluşturmaktadır.

Milletvekilleri sadece milletvekili olmalı?!

Adliye, Yasama ve Anayasal Çerçeve ile Cinsiyet Eşitliği, Petisyonlar ile Kamu İstemleri Komisyonu birinci Başkan Yardımcısı Sn. Sadudin Berisha ile söyleş

18 Temmuz 2007 tarihinde Adliye, Yasama ve Anayasal Çerçeve, Cinsiyet Eşitliği, Petisyonlar ve Kamu Ağlaşılar Komisyonu, Komisyonun öz girişimi sonucu Milletvekillerin Hak ve Sorumlulukları Yasa Tasarısının ilk okunuşunu gerçekleştirmeyi kararlaştırdı

ASI: Milletvekillerinin Hak ve Sorumlulukları Yasası konusunda Komisyonunuz neler yaptı?

2001 yılında düzenlenen serbest seçimlerden sonra ortaya çıkan Kosova Meclisi'nin ilk yamasından sonra milletvekillerinin hak ile sorumluluklarını tanımlayan yasanın da hazırlanması bir ihtiyaç haline gelmişti. Bu yasanın hedefi, milletvekillerinin Kosova yurttaşlarının temsilcileri olarak kendi kimliklerini geliştirmeleri kendi kamu görevleri düzeyinde hakları ve görevlerinin saptanması olduğu gibi seçmenlere karşı sorumlu davranmalarını düzenlemektir. Bunu göz önünde bulundurarak Adliye, Yasama ve Anayasal Çerçeve Komisyonu girişimde bulunarak Anayasal kurallar ile Meclis İktüzüğüne uyumlu olarak Milletvekillerinin Hak ve Sorumlulukları Yasa tasarısını hazırlamaya girişti.

Komisyon tarafından görevlendirilen küçük bir çalışma grubu, Milletvekilleri Hak ve Sorumlulukları Yasa Tasarısının ilk verziyonunu yazdı. Bunu yaparken Kosova'daki satandardlar, koşullar ve gelişmeler olduğu gibi şu anda uygulanmakta olan ve yörede kullanılmakta olan modelleri göz önünde bulundurdu.

Böyle bir sürecin milletvekilleri tarafından gözden geçirilmesi ve kabul edilmesi gerekmektedir.

İlk görünüşte burada çıkar çatışmasını olduğu zanedilebilir ama bu alanı düzenleyecek olan diğer bir mekanizma yok. En nihayet Kosova Meclisi'nin bu gibi bir yasayı gözden geçirmesi ve kabul etmesi gerekir.

Komisyon ve çalışma grupları konuyla ilgili bölgede var olan çözümlerin değişik verziyonlarını gözden geçirdi. Aynı zamanda Arnavutluk, Eski Yugoslavya, Karadağ, Hırvatistan ve Slovenya verziyonlarını da göz önünde bulundurduk. Bu durumda milletvekilleri statüsünün geliştirilmesi ve onların hak ile görevlerinin belirlenmesi konusunda uygulanabilecek olan bu yasaların tüm bölümlerini uyguladık.

ASI: Yasa tasarısının kilitli noktaları ve düzenlemeyi hedeflediği alanlar nelerdir?

Yasa tasarısının amacı, milletvekilleri görev süresi, milletvekilleri arasındaki ilişkiler olduğu gibi merkez ile yerel idare kurumları arasındaki ilişkileri ve tazminatın verilmesine ilişkin konuları düzen içine almayı hedeflemektedir.

Milletvekillerinin dokunmazlığı, genelde seçim sisteminde Kosova Meclisinin geliştireceği dokunmazlık düzeyine, bağımsız bir oluşum olarak milletvekillerinin dokunmazlığına bağlı olacaktır. Düşünceme göre, her ne çeşit yaklaşım olursa olsun dokunmazlık şimdiye kadarkine kıyasla çok daha ayan olmalıdır. Yasa tasarısı aynı zamanda dokunmazlığın kaldırılması ve bu durumda milletvekili dokunmazlığının geri alınması ile ilgili kuralları da belirlemektedir. Komisyon aynı zamanda kabul etmiş olduğu yasa tasarısının son

verziyonunda milletvekillerinin kamuoyu ile özel oluşumlardaki çalışmalarının uygun olmadığını bu konu hakkında çözüm buldu. Bu konu aynı zamanda Meclis strüktürleri, komisyonlar ve Bütçe Komisyonu ile Meclis tarafından tartışılacaktır.

ASI: Yasaya dayanarak bir milletvekili bakan olabilir mi?

Bir milletvekilinin bakan olup olamayacağı konusunda olduğu gibi kamu ile diğer özel oluşumlarda çalışıp çalışamayacağı konusunda çok sayıda tartışmalar yapıldı. Yapılan tartışmalardan sonra milletvekilinin milletvekili olması gerektiği ve diğer görevler ile çıkar çatışmalarına katılmaması gerektiği kararlaştırıldı. Bu verziyon komisyon üyeleri tarafından en fazla oy aldı, ama ileride bu kuralların diğer kurallar ile değiştirilebilmesi ve milletvekilleri haklarının diğer görevler verilerek körüklenmesi beklenebilir.

ASI: Milletvekillerine değin yasa tasarısı milletvekillerine tazminatların, masrafların ödenmesi ve diğer olanakların temin edilmesini nasıl öngörmektedir?

Tazminat hakları konusu ayan bir kriteri ile haledilmelidir. Aynı zamanda milletvekillerine maaş ve diğer olanakların temin edilmesi ayan olan bir kriteri ile haledilmelidir.

Yasa tasarısı aynı zamanda milletvekillerinin emekliliği hakkını, daha doğrusu kişinin milletvekili olarak görev yaptığı süre içerisinde bir ya da iki mandat süresi içerisindeki zamana göre emeklilik hakkını ayarlamayı amaçlamaktadır.

ASI: Bu Yasa tasarısı ile milletvekillerine şart koşulan diğer haklar ve görevler var mıdır?

Milletvekillerinin hak ile sorumlulukları ile uğraşmamızın temel nedeni ayan olarak tanımlanacak olan hakların ve sorumlulukların olduğunu belirtmektir. Milletvekilinin temel görevi, yurttaşların, onu seçen seçmenlerin ve kendisini dört yıllık bir mandat süresi için ona oy veren ve onu destekleyenlere hizmet etmektir. Yurttaşların temel çıkarlarının temsil edilmesi ve oy verilen politik projelerin gerçekleştirilmesi – en temel bir sorumluluğu oluşturmaktadır.

ASI: Katmak istediğiniz bir şey var mı?

Düşünceme göre bu yasanın Mecliste görüşülüp onaylanması gerekir. Düşünceme göre bu yasa milletvekilinin sahip olduğu kamu görevini olduğu gibi yurttaşlara karşı olan sorumluluğunu ve temsil etmekte olduğu politik oluşuma karşı sorumluluğunun geliştirilmesini olanaklı kılacaktır. Bunun yanı sıra ülkenin en yüksek temsilci organında temsil edilen ulusal çıkarları da sorumlu bir şekilde temsil etmesini temin edecektir.

Nihayi düzeyde olan bu yasa sadece var olan yasama ile ilgili değildir. Bu yasa demokratik seçimlerden çıkacak olan ve üçüncü yasama olan tanımlanmış yasal esasların temin edilmesini hedeflemektedir. Bunun amacı, yurttaşların serbest oyu ile seçilen milletvekilleri hakları ile sorumluluklarının düzenlenmesidir.

Artan Canhasi
AGİT Kosova Misyonu

“Olgunluk gösterilmeli”

SLKM-GİS Parlamento Grubu üyesi Vesna Jovanovic ile söyleşi

ASI: Kosova Arnavut Politik Partileri ile işbirliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

VJ: Resmi olarak bir işbirliği yoktur tek işbirliği bireysel düzeydedir. Ama bizim çoğumuz – Sırp Listesi üyeleri ve Arnavut politik Partileri üyeleri – yıllarca birbirimizi tanımaktayız. Bu bizim ikinci mandatımızdır öyle ki aramızda işbirliği ve iyi ilişkiler vardır. Ama bu kamuoyu tarafından kolayca görülmemektedir.

- Kosova Meclisinde azınlık partileri birbiriyle işbirliği yapıyor mu?

VJ: Şimdi bir şey söylemek isterim ve belki de Arnavut ve Sırp olmayan topluluk temsilcileri kızacak ama bu bir gerçektir; daha önceden Meclis çalışmalarına katıldığımızda azınlık topluluklar milletvekillerinin % 99'u , burada Türkler, Boşnaklar, Haşkaliler, Mısırlılar ve diğerleri çoğunluğun oy verdiği gibi verdiler, olsunki bazı kanunlar azınlık topluluk ihtiyaçlarını karşılamıyordu – bunu baskı sonucu mu yoksa korkudan mı yaptıklarını bilemem ama azınlık topluluklarının (Arnavut ve Sırp olmayan toplulukların) mecliste Arnavut partileri gibi oy kullandıkları bir gereçektir. Ahtisarinin Önerisine geliyoruz ki o burada azınlık toplulukları için sözde koruyucu mekanizmaları öngörmektedir. Diğer topluluklara ait milletvekillerinin genelde Arnavut topluluğu gibi oy kullandığı görgüsünden ha-

reket ederek Sırp topluluğu bu azınlık paketinden ayrılarak başka türlü hareket etti. Çünkü eğer biz diğer azınlık toplulukları ile (Sırp olmayan ve Arnavut olmayan) kendi haklarımızı gerçekleştirmeye ya da kendi özel ve gerçek olan çıkarlarımızı gerçekleştirmeye çalışırsak korkuyorum ki azınlık içerisinde bir azınlık olacağız çünkü görüldüğü gibi bizim çıkarlarımız başkadır.

- Ahtisarinin planınan söz ederken onun ne demek olduğu ve onun Gilan Yöresi

Sırp topluluğu için nasıl bir anlam taşıdığını anlatır mısınız?

VJ: Ümit ediyorum ki Ahtisari Planı ciddi ve içerikli olarak gözden geçirilip değişir. Bununla bu planın ilk sayfasından söz etmekteyim. Planda topluluklar için faydalı olabilecek bazı pratik önerilerin de olduğunu belirtmek isterdim, ama korkuyorum ki planın gerçekleştirilmesi konusuna önem verilmemiştir. Çoğunluk Sırp topluluğuna iyi şeyler önerildiğini zannetmektedir ve bu iyi değildir.

Ama yazılan ile onun gelecekteki gerçekleşmesi arasında büyük bir siyah-gri alan bulunmaktadır ve bunun yerel bir düzeyde gerçekleştirilmesi çok zordur. Belki de merkezi düzeyde bunun gerçekleştirilmesi daha kolay olur, ama idarenin aşağısına gittiğinizde bu daha zor yürür. Burada genelde söz köy belediyelerine ait ve onlar gereken enfastrüktüre sahip olmayan kırsal ortamlardır. Bu alanlarda bu işleri yapacak insanlar yoktur çünkü bizim elitimiz daha '99 yılında

buradan ayrıldı. Burada kuzey Mitroviçayı düşünmüyorum ve korkuyorum ki Ahtisari Planı, Kosova'da hüküm sürmekte olan birçok gerçekleri yeterince göz önünde bulundurmamıştır.

Desantralizasyon süreci ile ilgili çok şeyler için ilgi gösterilmeliydi. Örnek olarak Belgrad ile Priştine arasında statüs konusunda anlaşmaya varılırsa, şu andaki şekliyle Ahtisarinin desantralizasyon önerisi en azından altı aydan bir yıla kadar harekete geçirilemez. Onun gerçekleştirilmeye başlaması için bize en azından bir yıl gerekir. GÖK'lerin belediyelerin nasıl işleyeceği ile ilgili somut planları yok, şu anda kimsenin ilgilenmediği "siyah " alanlar var. Bu işler Yerel İdare Bakanlığına düşen işlerdir. Benim bildiğim kadarıyla yerel yönetim reformu ile ilgili birkaç kanun beklemededir. Sırp topluluğu temsilcileri bu yasa tasarılarının ne içerdiğini bilmemektedir, ne de bu tasarıların hazırlanmasında kendi önerilerimizi sunmaya davet edilmedik. Böylece, yasaların hazırlanmasına değin çalışma gruplarında Sırpların olmaması ile ilgili Hükümet ve Bakanlık tarafından uygulanan eski pratik devam etmektedir. Yerel özyönetim reformu bizim için çok önemlidir ve bu çalışma grubunda kendi temsilcimizin olmasını istedik. Ve bu temsilcinin bakanın tayin etmiş olduğu temsilci değil, kendimizin seçip tayin edeceğimiz temsilci olmasını istedik.

- Parteş ahalisi için desantralizasyon ne demektir? Desantralizasyon ile bu ahaliler neler kazanır?

VJ: Daha başlangıçta psikolojik bir güvenlik elde edilirdi. İlk başta maddi bir kazanç pek beklenmezdi ama burada psikolojik güven önemlidir. Güvensizliğin ve belirsizliğin hüküm sürdüğü şu anda ve ileride ne olacağı belirsizliği göz önünde bulundurulursa, belediyenin kazanılması bir güveni olduğu gibi Sırpların da kendi hayatlarını örgütlemeleri ümidini temin etmiş olurdu. Ama ben bir şeyin sıfırdan değil eksi birden başlamasının çok zor ve ağır bir iş olacağını biliyorum. İki, insanların artık evraklar, izinler, belgeler ve çeşitli ödemeler için Gilana gitmelerine gerek kalmazdı. Bu durumda masraflar da azalmış olurdu. Ümit ediyorum ki burada biz uluslar arası topluluğunun ve Belgrad'ın olduğu gibi gecici özyönetim enstitülerin odak noktasında bulunarak burada önemli yatırımların yapılacağını ümit etmekteyim. Düşünceme göre biz eskiden olduğu gibi şimdi de Parteşin belediye olması için katkıda bulunan gelişme projelerinde çalıştık. Desantralizasyonun uygulanması için pilot proje olmayı da kabul ettik. Bununla bunu kendi derimizde hissetmek ve kendi yanlışlarımızdan ders çıkarmak istedik. Geçici enstitülerde yanlışların olduğunu gördüğümüzde onlara işaret etmek istiyoruz. Yerel İdare Bakanlığı ile ve GÖK ile anlaşmaya varamadık, sadece UNMİK tarafından desteklendik. Bu süreç için Priştine'de var olan tüm ofisler tarafından önemli bir destek gördük, ama en sonunda GÖK'ler, Parteş'in bizim istediğimiz gibi kompakt bir ortam olmasını istemediler. Bu eğitim, sağlık, yol enfras-trüktürü, kültür ve hatta aile

ilişkilerini kapsayarak onun dayanıklı olmasını bir yere kadar temin ederdi.

Desantralizasyon planının gerçekleşmesinde temel meydan okumalar nelerdir?

VJ: Bugün değil daha dünden itibaren gelecekte kurulacak olan Sırp belediyelerinde enfras-trüktürün düzeltilmesi için somut planların yapılması gerekirdi. Nihayi bir anlaşmaya varılmadığı halde % 70'lik bir durumda yeni belediyelerin nerede olacağı bilinmektedir. Durum böyle olmadığı takdirde bu gibi çalışmalara yatırımın yapılması gerekir. Daha başka sözlerle planlamadan hiçbir zarar gelmezdi. Yeni belediyelerin kurulmasına değin süreci yönetecek olan kişiler ile ilgili belirli ilkelere değin planın yapılması gerekir. Bugün yerel idarede 2002 yılında seçilmiş olan ve çoktan görev süresi geçen kişiler var. Onlara görev verilecek mi, kasım ya da aralık ayında yeni seçimler düzenlenecek mi, tümümüzün yerel seçimlere katılıp ve belediyeleri kuracak olan temsilcilerin seçilmeleri onların partiler veya parti dışından mı seçilecekleri hiçbir yerde yazılı değil. AGİT kaliteli bir insan kaynağının oluşması konusunda çok sayıda eğitim dersleri düzenlenmektedir; onların bu çalışmaları planlaştırması ve bu eğitimin kimler tarafından yapılacağı konusunda işe başlayabilirler.

- Kosova'nın statüsü yanı sıra Kosova'da yeni seçimlerin yapılması gerekmektedir. SLKM'nın ilerideki seçimler konusundaki tutumu nedir ve siz seçmenleri seçime çıkmalarını davet edecek misiniz?

VJ: Bildiğiniz gibi SLKM DSP, DS ve SPO'dan oluşan bir koalisyonudur. Bu üç partiden Belgrad'ta şimdi sadece DSP idarededir. Bizim parti olarak karar verememiz gerekecektir, ve ben bu konuda koalisyon olarak karar vermemizi tercih ederdim. Ya da daha iyisi burada var olan tüm Sırp partilerinin ortak bir koalisyonu olarak olanaklar dahilinde tek bir koalisyon olarak çıkması iyi olurdu. Eğer bu olmazsa DSP-tutumu yerel ile merkezi seçimlerin yapılmasıdır ve düşünceme göre bu seçimlerin aynı zamanda yapılması gerekir.

- Bültenimizin okurlarına bir mesajınız var mı?

VJ: SLKM Başkanının statüsü belirlendiği zaman nelerin yapılması gerektiği konusundaki düşüncelerini aktarmak isterdim. Kosova'nın statüsü konusundaki karar ne olursa olsun o gün ne Sırpların ne de Arnavutların bir karar getirmedikleri mesajı vardır. Demek oluyor ki biz Balkan mantalitesinden hareket ederek birden bire hisslerimizi ortaya atmamalı, evde kalmalı ve aile etrafında ileride ne yapmalıyız konusunda mantıklı bir şekilde düşünmeye başlamalıyız. Düşünceme göre bizim ve Arnavutların olumlu ya da olumsuz bir şekilde olan hisslerimizi ortaya atmak için fırsatlarımız vardı ve şu anda olgunluk göstermenin zamanının çatığı bir gerektir.

Mario Maglov,

Topluluklar Enformasyon Merkezleri Koordinatörü, DPI-UNMİK AGİT Kosova Misyonu işbirliğiyle

Kosova'nın İnsani Gelişme Raporu – insanlara daha yakın

Nora Ahmetaj – UNDP Kosova

İnsani Gelişme Raporu (İGR - HDR) bağımsız bir rapor olup, Birleşmiş Milletler Gelişme Programı (UNDP) tarafından hazırlanan yıllık bir yayındır. Her HDR gündem sırası verilerini, analizleri temsil ederek uluslararası bu konulara ve siyaset seçeneklerine ilgi gösterip onların ekonomik, sosyal, politik ile kültürel gibi bugünün gelişme meydan okumalarını yerine getirmelerini davet etmektedir.

Diğer yandan Ulusal İnsani Gelişme Raporları (NHDR), beşeri gelişimini ulusal politik gündem sırasının başına yerleştirerek Global İnsani Gelişme Raporunu ulusal düzeye koymaktadır. NHDR, insanların önceliklerini yansıtır, ulusal kapasiteleri güçlendirip, ulusal partnörleri çalıştırıp, haksızlıkları belirleyip ve ilerlemeyi ölçerek politik analizler aracını temsil etmektedir.

Kosova İnsani Gelişme Raporunun ilk örneği 2002 yılında yayınlandı. Bu rapor, çatışma sonrası Kosova'nın inşaa edilmesi ve karar getirenlerden sorumluluğun istenmesi doğrultusunda artan yurttaş hazırlığını ölçtü. Bu rapor aynı zamanda ilk defa olarak İnsani Gelişme Endeksi, Cinsiyet Gelişme Endeksi ve İnsani Fakirlik Endeksi olarak gelişme indikatörlerini hesaplamayı amaç edinmiştir.

2004 yılında yayınlanan ikinci HDR, belediye düzeyindeki insani gelişme verilerini ve ilk Katılım Endeksi şekillendirmiş bulunmaktadır.

Bu, Kosova'nın hem kırsal hem de kentsel kesimlerde belediyelere göre etnik grupların yurttaş ile politik katılımının resmini çizmektedir.

KİGP'nin üçünü raporu 2006 yılında yayınlanmış ve Kosova'nın gençlerine odaklanarak bu özel grubun 1999 yılında Kosovada ola-gelen çatışmadan sonra karşıla-

şıkları sorunları belirtmiş bulunmaktadır.

Dördüncü Kosova İnsani Gelişme Raporu 2007 hazırlık safhasında bulunmaktadır ve gelişmede enerji ihtiyacı, sosyal boyut ve enerji arasındaki korelasyonun anlaşılması olanağını temin etmeyi hedeflenmektedir. Bu yazının daha fazla 2006 yılında yayınlanan İnsani Gelişme Raporunda

verilen bazı önerileri belirtmesi gerekmektedir.

Kosova yurttaşlarının yarısının 25 yaşından daha küçük olduğu ve ahlinin % 21 nin 15-25 yaşları arasında olduğu göz önünde bulundurularak, şu anda sürmekte olan geçiş döneminde politik, ekonomik ve sosyal gelişme alanındaki meydan okumalar Kosova'nın gelecekteki çalışanlarını, iş adamlarını, ana-babalarını, yurttaşlarını ve liderlerini temsil edecek genç Kosovalıların meydan okumalarını oluşturmaktadır.

Eğitim, işbulma, aile ve yurttaş etkinliklerinin gerçekleştirilmesi genç Kosovalılar ile yapılan anketin bazı kilitel kısımlarını oluşturmaktadır. Yapılan bu anketin hedefi, onların çocukluk döneminden gençlik yaşlarına kadarki geçiş döneminde karşılaştıkları sorunları değerlendirmek, sosyal sorumluluk ve toplumdaki rollerinin belirlenmesiydi. Bu sorunlar aynı zamanda demokratik enstitüler, serbest ekonomi piyasaları ve belirlenmemiş olan politik gelişme konuları gibi Kosova'nın karşılaşmakta olduğu geçiş meydan okumaları çerçevesinde incelendi.

Rapora göre Kosova nüfusunun hemen yarısını – gençleri etkileyen iki unsurun eğitim ve iş bulma olduğu belirtilmektedir. Sosyal ve ekonomi gelişimi konusunda eğitim görmüş olan nüfusun esası oluşturduğu göz önünde bulundurulursa, ge-

nerin sadece iş piyasasına hazırlanmaları değil herkesin çaba göstermesi gerekli olan bir ulusal hedef olarak belirlenmesi gerekmektedir.

Kosova UNDP, gençlerin önemini vurgulamak, Hükümet ile tüm toplumdan beklenen çabaları gerektirecek konular üzerine milletvekillerinin daha fazla ilgilenmeleri amacıyla Kosova Meclisi üyeleri ile iki toplantı yaptı. Eğitime değin Parlamento Komisyonu ile yapılan toplantıların birinde eğitim sistemindeki meydan okumalar vurgulandı, 27 Haziran tarihinde yapılan toplantıda ise milletvekilleri ile BM ajansları temsilcileri ile tertiplenen ortak toplantıydı. Bu toplantıda Millenium Gelişme Hedefleri temsil edilip gençlik sorunları tartışıldı. İGR- HDR'in temel bulguları ve önerileri genelde eğitim ve işbulma komponentleri yanı sıra diğer sorunları da kapsadı.

Kalite sisteminin temin edilmesi, Avrupa Kalifiye Çerçevesi ile uyumlu olan ulusal kalifiye çerçevesinin kurulması, formal eğitim sistemi dışında ders öğrenme sistemi taslağının geliştirilmesi, insan kaynakları ile ilgili kapasite yapılanmasına ait finansal araçların artırılması, Kosova'da gençlerin eğitime bağlı olan sadece önerilerden bazılarıdır ve bunların tüm tarafların ortaklaşa çabalarıyla halledilmesi mümkündür.

Gençlerin iş piyasasında en çok iş aradıkları ve geniş bir çoğunluğu oluşturdukları ve bununla birlikte istenen becerilere ve iş olanaklarına sahip olmama koşulları göz önünde bulundurulursa, işbulma, Kosova gençlerinin karşılaştıkları en önemli sorun-

lardan birini oluşturmaya devam etmektedir.

Gençlik Eylem Planı (2007-2010) ve Kosova Gençlik İşbulma Eylem Planının (2007-2010) desteklenmesiyle, meslek ile ilgili karar getirmenin kolaylaştırılması, girişimci potansiyelin kullanılması, kamu administasyonunda iş bulma için daha iyi koşulların temin edilmesi, mesleki eğitim için koşulların temin edilmesi, yardım desteğinin etkili bir şekilde temin edilmesi ilk sırada Kosova Hükümeti tarafından ciddiye alınması gerekli olan KHDR'in bazı önerileridir. Kosova'da işsiz gençler sınırlı işbulma olanaklarıyla karşı karşıya gelmektedir. Onlara göre kendilerinin iş bulmaları için merkez ile yerel enstitüler sınırlı çabalarda bulunmaktadır.

Çalışan ya da çalışmayan tüm gençler Kosova enstitülerinin kendilerine ihtiyacı olduğunu bilmektedir ama enstitülerin kendilerine temin ettiklerinden memnun değiller. Hoşgörür olanlar bu engellerin zamanla ortadan kalkacağını inanmaktadır. Çoğunluğu oluşturan daha az iyimser olanlar belirsizlik içindedir. Onlara göre şu andaki iş bulma sorunları ciddi boyuttadır ve çıkışı dış ülkelere gitmekte bulmaktadırlar; gençlerin % 50'sinin Kosova dışına çıkma istemi üzücü bir gelişmedir.

Kosova'da 'beyinlerin' kalmasını sağlamak amacıyla, tüm enstitülerin eğitimi geliştirme stratejileri olmaları ve genç Kosovalılara işbulma olanaklarının temin edilmesinde çaba harcamalıdır. Bunun daha geç yapılırsa daha erken yapılması daha iyidir.

UDE - NDI Müdürü Carlo Binda aramıza hoşgeldiniz

Carlo Binda iki yıl Yemen'de Parlamento Uzmanı ve Enstitü Programı Müdür yardımcısı görevinde bulunduktan sonra Kosova UDE - NDI oluşumuna katılmış bulunmaktadır. Enstitüdeki görev süresinden önce Binda, Kanada'da Geccekteki Sağlık Korunumuna ilişkin Kralık Komisyonunda Uluslar Arası İlişkiler Menaceri olarak Saskatchewan Hükümeti tarafından göreve tayin edildi. Kanada'nın Saskatchewan Yöresel Hükümetinde, Başbakanın özel danışmanı (müsteşarı) olarak görev yaptı. Kendisi aynı zamanda Kanada Yeni Demokratik Partisi'nde olduğu süre içerisinde belediye, bölge ve ulusal düzeyde seçim kampanyası ve parti örgütlenme tecübesine sahiptir. Yemen'de bulunduğu süre içerisinde, Binda, Yemen Cumhuriyeti Parlamentosu ile yasama kapasite yapılanması projesini hazırladı. Kendisi aynı zamanda Yemen'de milletvekillerinin Rüşvetçiliğe Karşı Global örgütlenmeleri ulusal bölümünü kurmuş, ulus çerçevesi içerisinde sorumluluk ağı ve politik gelişmeyi geliştirmiş, sıralı esaslar üzere Orta Doğu'da milletvekilleri, akademisyenler ve politik aktörler ile çalışmıştır. Bu yaz Binda, aile üyeleri ile birlikte aramızda olacaktır.

Franklin De Vrieze
AGİT Kosova Misyonu

Kosova milletvekilleri NATO Parlamento Meclisi'nde

Dr. Ferid Agani, Adalet Partisi

Kosova enstitülerinin Batı Avrupa ve Kuzey Atlantik entegrasyonunun bir parçası olması doğrultusunda uzun süredir gösterilen çabalar gerçek olmaya başladı. NATO Parlamento Meclisi tarafından davet edilen ve AGİT Kosova Misyonu tarafından destek gören Kosova Meclisi delegasyonu ki bu delegasyonda: Naim Maloku, (Kosova Geleceği İttifakı), Ferid Agani, (Adalet Partisi) ve Husniya Beşkoviç, ("Vakat" Koalisyonu) yer almaktaydı, Belçika'nın Brüksel kentinde 8-12 Temmuz 2007 tarihinde NATO Parlamento Meclisi'nin 8.Oluşum Yeni Milletvekilleri Programına katıldılar. Katılımcılar arasında yedi üye milletvekilleri delegasyonları yer aldı: Estonya, Latviya, Lithuania, Polonya, Romanya, Slovenya ve İspanya; altı ortak delegasyon vardı: Bosna Hersek, Gürcistan, Moldova, Sırbistan, Rusya Federasyonu ve Eski Yugoslavya Cumhuriyeti olan Makedonya; Bir Akdeniz ortak heyeti: Ürdün; Avrupa Parlamentosundan bir temsilci (Güvenlik ile Savunma Alt Komisyonu); ve üç Parlamento delegasyonu: Kosova Meclisi, Pakistan Senatosu ve Afganistan Ulusal Meclisi konuk olarak katıldılar.

Program, başarılı bir şekilde NATO Parlamento Meclisi

uluslararası sekreterliği tarafından örgütlendi.

Beş gün süren program Kosova milletvekillerine olağanüstü imkanlar sağladı. Çeşitli sunumlara katılarak NATO'nun en yüksek askeri ve politik liderleri ile görüşme fırsatını yakaladılar. En yüksek askeri ve politik liderleri arasında General John Craddock, Avrupa En Yüksek Mütteffik Komutanı (NATO askeri karargahı SHAPE in Mons), ve NATO Genel Sekreteri Jaap de Hoop Scheffer, (Brüksel politik karargahında) bulunmaktaydı Sunumların ve tartışmaların ana konularını şunlar oluşturmaktaydı:

- NATO Parlamento Meclisi'nin rolü ve onun örgütlenme strüktürü (komisyonlar, alt komisyonlar, çalışma grupları, administratif personel);
- Finans konuları da dahil olmak üzere Meclis'in çalışma şekilleri;
- Partnörlük ve işbirliği programları: Meclis çalışmalarının merkezi olan Rose-Roth seminerleri; Yeni Milletvekilleri Programı; Transatlantic Parlamento Forumu; Akdeniz Özel Grubu, ve İstanbul İşbirliği Girişimi, daha geniş Orta Doğu'ya adanmış;

- Meclis üyeleri 26 üye delegasyonu ve 16 ortak delegasyon tarafından kurulmuştur;
- NATO'nun politik ve eylemsel rolü;
- NATO'nun Rusya ile işbirliği;
- Füze Savunumu;
- NATO nükleer siyaseti;
- Barış ve üye olmayan ülkeler ile partnörlük;
- Güvenlik sektörü reformu ve Parlamento yardımı;
- NATO – AB ilişkileri;
- NATO kamu diplomasisi.

Sorular ile yanıtlar kısmı ilgili konular üzere her ülkenin özel noktalar hakkında kendi görüşlerini belirtmesi için bir fırsattı. Kosova delegasyonu, Kosova toplumu ile enstitülerinin NATO İttifakının bir parçası olarak yörede barış ile istikrarlığın temin edilmesi doğrultusunda istekli ve hazır olduğunu belirtti. Delegasyonumuzun yorumları ve ifadeleri ilgili görevliler tarafından yapıcı olarak değerlendirilip Programın başarılı bir şekilde geçmesi doğrultusunda verimli bir katkı olarak nitelendirildi.

Dolayısıyla Kosova Meclisi, Rose-Roth Programa katılma olanağını olduğu gibi gelecek yıl Priştine'de bu programın bir seminerinin düzenlenmesi istemini belirtti. Aynı zamanda Güvenlik Meclisi Komisyonu üyelerine ait özel eğitim programlarının örgütlenmesi istemi de ifade edildi. Her iki girişim hoş karşılanıp NATO

parlamento Meclisi Genel Sekreteri Simon Lunn ve onun personeli tarafından desteklendi.

Bu programın önemli niteliklerinden biri gelecekteki resmi ilişkilerin kuruluşu olarak toplantıya katılan delegasyonlar ile işbirliğinin kurulmasıydı.

NATO Parlamento Meclisi'nin bu programına başarılı bir şekilde katılmakla Kosova'nın bağımsız ve egemen bir devlet olarak Batı Avrupa ve Kuzey Atlantik politik ile askeri strüktürlere sıkı bir şekilde entegre olması doğrultusunda yoluna doğru gittiğini göstermektedir. Kosova'nın NATO strüktürlerine katılması bir sorun değildir. Kosova enstitülerinin diğer ülkeler gibi aynı düzeyde hazırlığı gösterdiği ayandır. Şimdi ise uluslararası topluluğunun olanakları dahilinde en yakın bir zamanda Kosova için bağımsız ve egemen bir politik statüsü temin etmeleri, toplumumuz çerçevesi içerisinde yapıcı politik kaynakları kullanıp aynı zamanda NATO ailesinin üyesi olması için gerekli olan politik ile askeri standartları yerine getirmesi isteminde bulunmalıdır.

Delegasyonumuzun bu programın tüm bölümlerine eşit olarak katılmaları ile ilgili nazik davetiye derin bir saygıyı ifade etmektedir. Dolayısıyla da NATO Parlamento Meclisi Uluslar Arası Sekreterliği ile bu ziyaretin kolaylaşmasını temin eden AGİT'e özel teşekkürü borç bilmekteyiz.

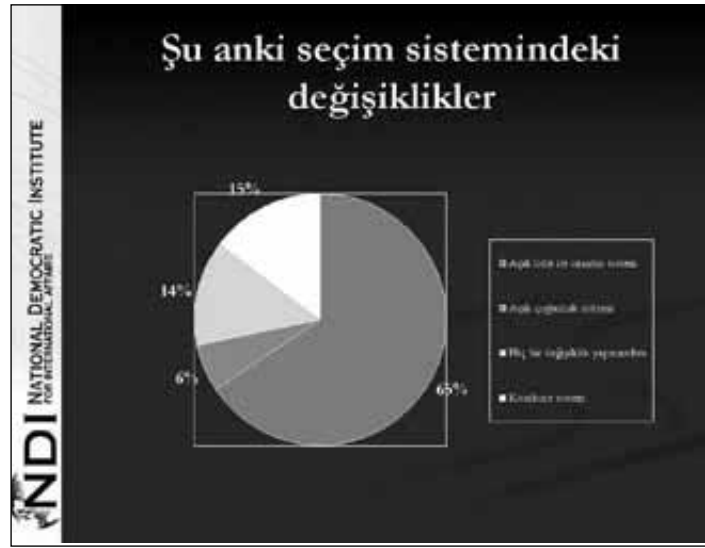
Kosova Meclisi milletvekilleri görüş açısından

Rinor Beka, Ulusal Demokratik Enstitüsü (UDE - NDI)

Kurumlarda görülen mevcut eksikliklerin, milletvekillerin var olan ihtiyaçlarının ve bu ihtiyaçlar arasında öncelik tanınması gerekenlerin belirlenmesi ereğiyle, Ulusal Demokratik Enstitüsü (NDI) geniş kapsamlı bir araştırma yapıp Kosova Meclisinin fonksiyon etmesi ile ilgili milletvekillerin intiba ve görüşlerini belirledi. Bu araştırma Kosova Meclisi'nde mevcut tüm politik parti temsilcileri arasından 86 milletvekili ile yapılan birebir görüşmeler sayesinde gerçekleşti. Bu araştırma ile elde edilen ilginç sonuçlar Meclis çalışmalarının daha efektif olması yönünde yerine getirilmesi gereken öncelikli konuların belirlenmesinde yardımcı oldu. Milletvekilleri tarafından birkaç önemli konuyu yazının devamında getirmektediriz.

Kosova Meclisi'nin gereken bir şekilde fonksiyon etmesinde en önemli sorunların başında, kendi çalışmaları sırasında milletvekillerin gereken bir şekilde destek görmemesi, milletvekillerine yönelik desteğin yetersizliği, çalışma mekanlarının eksikliği ve asistanların eksikliği milletvekilleri tarafından ileri sürülmektedir. Görüşme yapılan 86 milletvekilinden 67'si analiz ve hukuk müşavirliği bölümünün kurulmasını zauri olarak görmektedir. Milletvekilleri, aynı zamanda, bütçe finansi analizi bölümü ve yasama alanında araştırma yapacak bölümlerin kurulması gereksinimine de işaret etmişlerdir.

Kosova Meclisi milletvekillerine göre Meclis oluşumunda kaliteli bir temsili sağ-

lanması için seçim sisteminin değişmesine ihtiyaç vardır. Görüşme yapılan milletvekillerin % 65'i açık listeler ile orantılı seçim sistemini desteklediklerini ileri sürerken, milletvekillerin % 21'i kombine sistem ya da saf çoğunluk sisteminden yanalar, milletvekillerin % 14'ü ise mevcut sistemin devam etmesinden yana tavır sergilemişlerdir. Milletvekillerine göre seçim sisteminde değişikliğe gitmekle milletvekillerin kendi seçmenleri ile daha sıkı irtibatın kurulması ihtiyacını artırmaktadır. % 46'sı ise vatandaşla sürekli irtibatın sağlanması için en iyi yolun milletvekillerin geldikleri kentlerde vatandaşlarla görüşme yapabilecekleri ofislerin açılması ile yerine getirileceği ve böyle bir şeyin gerçekleşmesi için Meclis tarafından kurumsal finansın sağlanmasının zaruri bir hal aldığı görüşündedir.

Yönetimin ve iktidarın çalışmasının efektif bir şekilde

denetimi ile ilgili Kosova Meclisi'nin yetki, mekanizma ve kapasiteleri hakkında, üyesi oldukları politik mesheblere göre milletvekilleri arasında farklar göze çarpmaktadır. Genellikle iktidarda olan partilerin milletvekillerin % 35'i Kosova Meclisi tarafından yönetimin denetlenmesi için gereken yetki ve kapasiteye sahip olduğu görüşündeler. Görüşme yapılan 86 milletvekilinden 83'ü parlamentoda soruların sorulması ve diğer mekanizmalar sayesinde denetim kalitesinin artmasına yol açtığını düşünüyor. Buna rağmen denetim rolünün gerçekleşmesinde meydan okumaların henüz mevcut olduğunu ve özellikle Hükümet tarafından bütçenin gerçekleşmesi konusunun Meclis tarafından denetlenmesi bunun başında gelmektedir.

Belgelerin mevcut elektronik menajment sistem ile ilgili uygulamanın kullanımı çok kolay olmasına rağmen, bu

sistemi kullanmayı bilmedikleri yüzünden milletvekillerin % 43'ü bu konuda belli eğitimden geçmelerinin gereksinimine işaret etti. Milletvekillerin %25'i bu sistemin önemli bilgiler içermediğini ve bu yüzden de kullanılmadığını ileri sürdü

Meclis şeffaflığı

Kosova Meclisi'nin vatandaşlara açılması ve milletvekillerinin vatandaşlarla ilişki kurmaları üzerinde çalışılması gereken öncelikli konular arasında yer aldı. Milletvekillerin % 52'si Meclis kapılarını vatandaş ziyaretlerine açtığı belli bir gün olarak "Meclis Günü" ile hemfikir olduklarını beyan ettiler. Diğerleri ise öğrencilerin, üniversite öğrencilerinin ve vatandaşların Meclis binasına sıralı ziyaretlerini önermeleri yanı sıra Meclis binası mekanlarında değişik kültür aktivitelerinin gelişmesini de desteklemekteler.

Yapılan bu araştırmanın sonuçları, milletvekilleri tarafından ileri sürülen konuların ilgili mercihlere yöneltilmesi, Meclis çalışmalarının iyileşmesi ve daha efektif olması açısından önem arz etmektedir. Milletvekilleri tarafından ileri sürülen bu sorunlar, özellikle şu anda Kosova Meclisi 2008 yılı bütçe projeksiyonları yapıldığı dönemde göz önünde bulundurulmalıdır. Meclis milletvekilleri bu araştırmanın yapılması girişimini iyi karşılayarak ve benzer araştırmaların periyodik bir şekilde yapılmasının gereksinimine de işaret ettiler.

Sistemik ve koordine edilmiş yasama tasarılarının temin edilmesi yönünde kapasitenin güçlendirilmesi

Alfons B. Lentze, LLM, AB tarafından kurulan 'Meclis'e daha fazla destek' Projesi temsilcisi
Jennifer Ober, Meclis Kıdemli Danışmanı, AGİT

Sistemik bir yasama tasarlaması, yasaların daha iyi bir şekilde yapılmasını sağlar. Bu şekilde yasaların daha ayan, kesin, tutarlı ve dayanıklı olmaları sağlanmaktadır. Bu kaliteler yurttaşların yasa ile kendi hakları ile sorumlulukları hakkında bilgilendirilmelerinin temin edip ilgili yasal çerçeveyi desteklemekte ve mahkemelerin kendi yasama yetkileri yerine yasa hükümlerinden yararlanmalarını olanaklı kılar. Yasa tasarlanması için tek bir model olmadığına göre, tasarımcının Priştine, Brüksel ya da Washington'da mı yasaları tasarladığı göz önünde bulundurulmayarak kolaylık temin eden bir rehber vardır. Yasaların var olan yasal çerçeve ve kodifikasyon ile uyumlaştırılması ile teknik tasarlama tekniklerini olduğu gibi yasa hiyerarşisi prensipleri de dahil olmak üzere bu

rehberler Hükümet birimleri arasında sistemik ve koordine edilmiş olan tasarlamayı kurar.

Yasama tasarlaması ile ilgili bir yaklaşımın konsolide edilmesi özellikle Kosova'da çok önem arz etmektedir. Buna, AB, UNMiK, Hükümet ile Kosova Meclisinin dahil edilmesi olduğu gibi Anayasal Çerçevenin, tüm yasaların uyması gerekli olan özel uluslar arası insan hakları enstrümanlarının dahil edilmesi Kosova'da yasama tasarlanmasının zor, karışık bir iş olduğunu ve zaman istediğini görmek kolaydır. Tasarlama süresince görülen ertelemeler ve sorunlar tüm yasama sürecinde kötü sonuçlar vermektedir. Yasama tasarlamasının geliştirilmesi ile kişi tüm yasama sürecini geliştirebilir.

Bunun sonucu olarak 9 - 13 Temmuz 2007 tarihleri ara-

sında, AB tarafından finanse edilen 'Kosova Meclisi'ne Daha Fazla Destek' Projesi, ki bu proje Avrupa İmar Ajansı, AGİT Merkezi Meclis Birimi tarafından desteklenip 'Yasama Tasarlaması Rehberi' 'adlı eğitim programını düzenlediler. Eğitimin düzenlenmesinin temel nedeni, Meclis'te yasamayı tasarlayacak olan enstitü kapasitesinin temin edilmesidir. Düzenlenen eğitim derslerinin diğer bir hedefi ise Meclis Sekreterliği çerçevesinde olan Yasal Departman Seksiyonu Komisyonunun profesyonel kapasitesi ve teknik becerilerinin güçlendirilmesi, Başbakanlık Ofisi ve Bakanlıkların Hukuk Daireleri personeli arasında daha güçlü bağların kurulmasıdır. Bu enstitülerde yer alan görevliler yanı sıra, Yasa Tasarılarını gözden geçiren Meclis Komisyonlarına yardımcı bulunan NDI ve AGİT Komisyonları asistanları eğitim derslerine katıldı. Eğitim dersleri AGİT Kosova Misyonundan Jennifer Ober, Alman Bundestagından Andrea Kerstges ve AB tarafından fonu temin edilen 'Kosova Meclisi'ne Daha Fazla Destek' temsilcisi Alfons B. Lentze tarafından sunuldu.

Katılımcılar üç dersten oluşan üç günlük bir kursa katıldılar: Komisyon Desteği, Teknik Yasal Tasarlama, ve Siyaset ile AB'ye Yaklaşım Süreci. Son

iki gün içerisinde katılımcılar pratik derslere katılıp var olan bir yasa tasarisını seçmeleri ve bu yasayı siyaset safhasından başlanıp tüm yasama sürecinden geçirmeleri gerekiyordu. Katılımcıların yasama sürecinde tüm aktörler için pratik bir araç olan SIGMA OECD (Ekonomik İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı) kontrol listesini kullanmaları istendi. Daha doğrusu kontrol listesi yasa ile ilgili soruları kapsamaktaydı, örnek olarak orada daha iyi seçenekler var mı? – yasanın AB acquis communautaire ile uyumlaştırılması ile birlikte onun örgütlenme ve personel edinme konularını incelemektedir.

Eğitim dersleri süresince Hükümet Yasamasının Gündem Sırası tarafından saptanan, Avrupa Partnörlüğü Eylem Planı ve Ahtisaari Paketinin yasama gündem sırası ile saptanan ve istenen yasama öncelliği de dahil olmak üzere yasaların daha etkili olabileceği ayan oldu.

Katılımcılar tarafından ortaya atılan nihayi sonuç şunları kapsamaktadır: Kosova Meclisi ile Hükümetin sadece beraberce çalışmaları değil, yasama sürecinin daha ilk safhasında çalışmaları gerekir; yasama alternatifleri-seçenekleri siyasetinin daha sık sık olarak görüşülmesi; sivil toplum da dahil olmak üzere kamuoyunun yasama sürecine daha fazla katılmaları; var olan

AB rehberlerine dayanarak Kosova'da uyumlu, dayanıklı yasama modelinin kurulması gerekirdi.

AIA- EAR ve OMiK, Hükümet ve Meclisin teknik çalışma grubunun bu çeşit rehberi tasarlamak için kendilerine destek sunacaktır. Hükümet ile Meclis teknik çalışma grubunun örgütlenmesi, yasama sürecinin korunması için önemlidir. Çalışma grubu yasama sürecinde tüm taraflar tarafından kullanılacak olan yasama rehberini tasarlamalı; yasama sürecini sürekli olarak onaylayacak ve gözetleyecek mekanizmaları kurmalı; yasaları dikkatle inceleyecek mekanizmaları kurmalı ve onların var olan yasal çerçeve ile uyumlaştırılması ve standardlaşmasını temin etmelidir. Çalışma grubu aynı zamanda GÖK çerçevesi içerisinde var olan yasal departmanlar arasında bu dokümanlar alışverişi yollarını tartışmalıdır.

En sonunda şunun da belirtilmesi gerekir ki GÖK kalabalık aktörlerin katılacağı ve daha kısa bir süre içerisinde yüksek düzeydeki yasamaların tasarlanmasına ilişkin çok sayıda istemler ile her gün karşılaşmaktadır. Yasama tasarlamasının sistemleştirilmesi yasama sürecinin konsolide edilmesine hizmet edecek, kaynakların daha etkili bir şekilde kullanılmasını temin edecek, daha çabuk ve daha etkili bir yasama sürecini sağlayıp ayan olan, tam, uyumlu ve gerçekleştirilmesi ve gözetlenmesi kolay olan değişmeyen yasaların temin edilmesini mümkün kılacaktır. Hükümet, adliye ve yurttaşların kazançları gözde gerekenden fazla abartılmamalıdır.

Kosova Meclisinde altı ay süren stajyerlik görgülerim

Labiot Smakaj, Kosova Demokratik Partisi (PDK) Parlamento Grubu stajyeri

AGİT tarafından destek gören ve 2007 yılı süresince altı ay süren bu stajyerlik süresi içerisinde PDK Parlamento Grubu stajyeri olarak bireysel ile profesyonel bir görgüye sahip oldum. Devamda belirtilen konulara ile ilgili bilgi, görgü ve doğrudan doğruya çalışmalara katılmam nedeniyle bireysel ile profesyonel bir tecrübe edindim:

- Kosova Meclisi üyeleri ile doğrudan doğruya karşılaşma ve işbirliği kurma
- Kosova Meclisi parlamento komisyonlarının çalışma gruplarına katılım
- Mecliste yazışmaların tasarlanması, gönderilmesi ve ilgili işlemleri yakından görme
- Kosova Meclisi toplantılarının açılışı, çalışmaları ve kapanışına gözlemci olarak katılma
- Komünikasyon ile iç parlamento düzeninin gerçekleştirilmesinde edinilen gör-

güler

İlerideki çalışmalarım için faydalı olacak bu olanağı temin eden AGİT ile PDK Parlamento Grubuna teşekkür etmek isterdim. Aynı zamanda bu dönem içerisinde benimle işbirliğinde bulunan stajyer arkadaşlarıma de teşekkürü borç bilmekteyim. Bu dönem içerisinde çok yararlı bilgi, görgü edinerek Kosova parlamento yaşamına katıldık.

Tüm bu alanlar ile ilgili çok şeyler söyleyebilirim ama ben bu alanlar ile ilgili edindiğim temel görgülerim hakkında söz etmek isterdim.

Kosova Meclisi Kosova'da düzenlenen ilk parlamento seçimlerinden sonra 2001 yılında kurulmasına rağmen ve bu dönemin çok kısa olmasına rağmen, Kosova'da var olan yasal ve politik anayasal sisteminin gelişimi konusunda iyi sonuçlar elde etmiştir.

Kendi ülkemde parlamento pratiğinin gerçekleştirilmesine

tanık olmam daha doğrusu Meclisin nasıl çalıştığını, onun iç kurallarının ne olduğu, Başkanlık, Parlamento Grupları ve Komisyonların yapısının ne olduğu ve çalışmalarını olduğu gibi yasama sisteminin nasıl işlediği, hükümet bakanlarına ilişkin yöneltilen gensorular benim için özel bir izlenimi oluşturmaktaydı.

Edinmiş olduğu görgülere göre Meclisin, Hükümet üzerine yapmış olduğu politik –parlamento kontrolü etkisinden de söz etmeme izin buyurun.

Ben bu dönem içerisinde Kosova'da parlamento yaşamının çalışmalarını ile ilgili temel bilgilere sahip oldum ve bu bilgiler benim ileride Kosova'nın iyi bir hukukçusu –avukatı olmama yardımcı olacaktır.

Bu pratik Priştine Üniversitesinde yapmış olduğum etüdler süresince bir yere kadar yasal ile parlamento teorisini birleştirmeme yardımcı oldu.

Bı pratik sayesinde profesyonel bilgi ve olgunluğumu artırma yanı sıra parlamento ortamı, toplantı kuralları, parlamento komisyonlarındaki tartışma sırası derin iz bırakarak gelecekte parlamento ile entelektüel yaşamımda temel kuralara karşı saygı göstermem açısından etkili olmuştur.

En sonunda AGİT ile Kosova Meclisi tarafından başlatılan bu girişimin sürdürülmesini istediğimi belirtip hukuk irdelenen tüm iş arkadaşlarımdan bu değerli deneyimden geçmelerinin gerektiğini düşünüyorum.

ASI Misyon İfadesi

Meclis'i Destek Girişimi (ASI) Kosova Meclisini güçlendirmek ve profesyonelleştirmek için destek sunan demokratizasyon programlarının inter - ajans koordinasyon mekanizmasıdır. ASI'nin çalışmaları, demokratik yönetmeliklerinin tanınması ve onlara karşı saygının gösterilmesi, şeffaflık ve kamuoyuna karşı sorumlu davranma, yasal gündem sıralarının geliştirilip gerçekleştirilmesi, çok dilliliğe karşı saygının gösterilmesi ve yöresel ile inter parlamento irtibatlarına dayanan demokratik politik kültürde odaklanmaktadır.

ASI partnörleri, kaynakları biriktirmek, bilgileri paylaşmak ve Meclis ile doğrudan doğruya yapılan bir interaksyonda ihtiyaçların belirlenmesinde programları koordine etmektedir. ASI koordinatörü olarak, AGİT Kosova Misyonu, tüm ASI partnörleri ile irtibat kurarak ve Meclis temsilcileri ile yapılan danışmalardan sonra sıralı koordinasyon toplantılarını düzenlemektedir. ASI'nin sıralı Bülteni, Kosova Meclisi'ndeki son gelişmeler hakkında geniş bir yerel ve uluslar arası kamuoyuna olduğu gibi ASI destek programları hakkında bilgi vermektedir.

Şu anda ASI'ye katılanlar :

Friedrich Ebert Stiftung (FES), Friedrich Naumann Stiftung (FNSt.) Konrad Adenauer Stiftung (KAS), Doğu Batı Parlamento Pratiği Projesi (DBPPP), Avrupa İmar Ajansı (AIA) Fransa, Almanya, Belçika, Slovenya parlamentoları Konsortiumu ve International de Paris la Defense Enstitüsü, ABD Uluslar arası Gelişme Acentesi (USAID) işbirliğiyle olduğu gibi Ulusal Demokratik Enstitüsü (UDE), Birleşmiş Milletler Gelişme Programı (BMGP) İnter Parlamento Birliği (IPB), AGİT Kosova Misyonu ve Kosova Meclis'i işbirliğiyle.

Yazi Isleri Heyeti:

Ramë Manaj, Skender Durmishi, Sven Lindholm, Alfons Lentze, Edmond Efundija, Krenar Loshi, Artan Canhasi, Franklin De Vrieze.

Editor: Anna Richards, Chris Cycmanick

Dizayn Grafik: Shpend Kada

OSCE Mission Headquarters, 10000 Prishtinë/Priştina

Tel. (+381-38) 500 162 Fax: (+381-38) 500 188

contact: franklin.devrieze@osce.org

<http://www.osce.org/kosovo>

Bu bültende ortaya atılan görüşler katkıda bulunanların kendi görüşleridir ve Meclis, AGİT'in Kosova Misyonu ya da ASI partnörleri olan örgütlerin görüşlerini temsil etmemektedir.

Bu Bültendeki fotoğraflar :

OSCE: 1, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 16, 17, 18, 19, 21.

UNDP: 14. Fisnik Dobreci/Express 4. Jetmir Idrizi/Express 8.